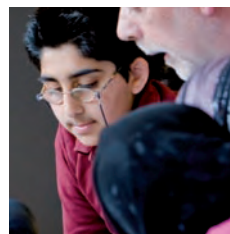
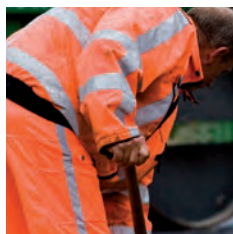

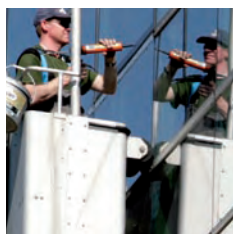
STICHTING
VAN DE ARBEID

OP WEG NAAR DE ARBOCATALOGUS

OP WEG NAAR DE ARBOCATALOGUS

Uitgave: Stichting van de Arbeid
April 2009

Colofon

De in 1945 opgerichte Stichting van de Arbeid is een (privaatrechtelijk) landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in Nederland. Thans zijn in de Stichting vertegenwoordigd de Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW), de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (MKB), de Federatie Land- en Tuinbouw-organisatie Nederland (LTO), de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV), de Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger Personeel (MHP).

Uitgave:

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
tel.: 070 - 3 499 577
fax: 070 - 3 499 796
e-mail: info@stvda.nl
<http://www.stvda.nl>

Ontwerp en druk: Huisdrukkerij SER

Projectleider: drs. J.H. Hooiveld MSc
e-mail: j.hooiveld@stvda.nl
tel.: 070 - 3 499 585
mobiel: 06 - 10 175 536

© 2009, Stichting van de Arbeid

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting van de Arbeid.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
Inleiding	7
Deel 1: het proces.	9
1.1. waarom is het ‘proces’ zo belangrijk?	10
1.2. wat is een ‘proces’?	13
1.3. Vier praktijkvoorbeelden:	
- plan van aanpak arbocatalogus sector politie	19
- plan van aanpak arbocatalogi agrarische en groene sectoren	27
- notitie arbocatalogus Waterbouw	35
- naar een arbocatalogus in 7 stappen (MKB en AWWN)	39
Deel 2: de toetsing door de Arbeidsinspectie.	65
2.1. Inleiding	65
2.2. Wat is ‘toetsen’	65
2.3. De criteria van de toetsing	67
2.4. De toetsingsprocedure	73
2.5. De handhaving en het ‘referentiekader’	74
Bijlage	
De eerste verzamelbeleidsregel	79
Adressenlijst	84
Lijst met relevante websites	85

(foto: Ger Loeffen/Hollandse Hoogte)

VOORWOORD

Het proces: waarom zoveel aandacht? Is dat nou zo moeilijk?

Dit type vragen wordt veelvuldig gesteld door mensen die niet weten wat het is om een arbocatalogus tot stand te brengen. En dus kun je die vragen eigenlijk beter voorleggen aan vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers die al zo'n proces achter de rug hebben. Die weten te vertellen dat er toch heel wat bij komt kijken.

Inhoudelijke deskundigheid, kennis van de Arbo-wet, achterbanberaad, communicatie met de sector, om maar een paar dingen te noemen. En als ze zo genoemd worden ziet het er allemaal nog vrij eenvoudig uit. Maar de ervaringsdeskundigen weten dat al die verschillende aspecten veel tijd en energie vergen. Vandaar dat eerst over dit onderwerp een werkconferentie is gehouden. Vandaar dat vervolgens is besloten om de informatie, de ervaringen en de expertise van die werkconferentie voor een publicatie te benutten.

Ook bij deze publicatie is een dankwoord zeer gepast. Dat betreft met name de mensen die een bijdrage hebben geleverd aan het welslagen van de werkconferentie, die aan deze publicatie vooraf ging. Hans van der Steen van de AWWN voor zijn bijdrage over de inrichting van het proces, Sonja Bleuland-Van Oordt Dröge en Paul Frenken van de Arbeidsinspectie voor hun inbreng in de workshop over de toetsing. En – natuurlijk – de drie sectorvertegenwoordigers die de ervaringen van hun sector wilden delen: Matt Creemers van Stigas, Ton Völker van de politie en Henri Bleker van de waterbouw.

De bijdragen van alle gastsprekers van de werkconferentie zijn ook verwerkt in deze publicatie.

Voorwoord

Rest ons niets anders dan de lezers van deze publicatie veel geluk en plezier toe te wensen bij de realisatie van hun arbocatalogus.

Robin Linschoten
Voorzitter CBA.

INLEIDING

Deze publicatie gaat over de manier waarop, de weg waarlangs de arbocatalogus tot stand komt. De publicatie bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over het proces van het maken van een arbocatalogus. In het tweede deel wordt stilgestaan bij de toetsing van de arbocatalogus door de Arbeidsinspectie.

Deel 1 van deze publicatie is als volgt opgebouwd: allereerst wordt ingegaan op het belang van het proces. Daarna worden de afzonderlijke onderdelen van het proces onder de loep genomen. Die onderdelen zijn:

- waarom is het proces belangrijk
- hoe stel je het proces vast
- de organisatie: wie zijn allemaal onderdeel van het proces?
- het projectmatige karakter
- de planning
- het eindresultaat
- de financiering van het proces
- de communicatie met de sector: voor, tijdens en na de vaststelling van de arbocatalogus.

Deel 1 wordt afgesloten met vier verschillende praktijkvoorbeelden. Achtereenvolgens komen aan bod het project voor de sector politie, het 'plan van aanpak arbocatalogi agrarische en groene sector', de notitie arbocatalogus waterbouw en tot slot het stappenplan van MKB en AWWN.

Deel 2 van de publicatie handelt over de toetsing van de Arbocatalogus door de Arbeidsinspectie (in deze publicatie verder als AI geduid). Allereerst worden de criteria van de AI, die bij de toetsing centraal staan nader toegelicht. Daarna wordt stilgestaan bij de procedure voor de toetsing. Hierin wordt aandacht geschonken aan de termijn voor de toetsingsprocedure. Een aparte paragraaf

wordt besteed aan de toetsingsbrief van de AI, waarin de resultaten van de toetsing worden beschreven en toegelicht. Hierin komt ook de status van de adviezen en tips van de AI voor de opstellers van de arbocatalogus aan bod. Het laatste deel behandelt het vervolg van de toetsing: de arbocatalogus als referentiekader voor de handhaving door de AI.

(foto: Frank Muller/Hollandse Hoogte)

DEEL 1: HET PROCES

De inrichting van het proces voor de totstandkoming van de arbocatalogus is volgens de sectorvertegenwoordigers, die al een arbocatalogus hebben opgesteld, van groot belang. Meer dan de term zelf doet vermoeden. Dat het van groot belang is vloeit gedeeltelijk voort uit het feit dat de arbocatalogus voor elke sector een nieuw fenomeen is. Het maken van de arbocatalogus is evenzeer een nieuwe ervaring, een nieuw moment van overleg. Overleg tussen sociale partners over de inhoud, de tekst. Overleg tussen sociale partners enerzijds en individuele werkgevers anderzijds over de status van de arbocatalogus. Over de betekenis van de arbocatalogus voor het arbobeleid in die onderneming, over wat er kan gebeuren als de maatregelen van de arbocatalogus niet worden doorgevoerd. Overleg tussen sociale partners enerzijds en de Arbeidsinspectie anderzijds. Over de toetsing en de toetsingsbrief, over de implementatie van de arbocatalogus, over de ‘stand der techniek’, over de resultaten van inspectieprojecten nadat de arbocatalogus tot stand is gebracht.

Wellicht dat sectoren die hiervoor een arboconvenant hebben gehad wat gemakkelijker kunnen aansluiten bij die ervaring en –dus– gemakkelijker tot een eindresultaat komen. De stand van zaken van dit moment laat echter ook zien dat een sector als de metaal (waar men niet op de ervaring van een arboconvenant kan bogen) wel degelijk snel tot overeenstemming en tot resultaat kan komen. Dus wellicht is de term ‘waar een wil is, is een weg’ ook van belang voor de totstandkoming van de catalogus. Maar hoe die weg er uit ziet is afhankelijk van vele factoren.

1.1. Waarom is het proces belangrijk?

Eigenlijk is er een zeer eenvoudig antwoord te geven op bovenstaande vraag. Die luidt: een goed begin is het halve werk. De praktijk leert echter dat de invul-

ling van 'een goed begin' afhankelijk is van veel factoren. Als er sprake is van een eenduidige sector, met weinig onderscheid naar activiteiten, met een overzichtelijk patroon aan arbeidsrisico's dan is een proces om te komen tot een arbocatalogus ook niet erg ingewikkeld.

Is er echter sprake van een veelvoud aan arbeidsrisico's en een grote differentiatie in bedrijfsvoering, een grote omvang van de sector, dan wordt het al een stuk lastiger.

Bij de beantwoording van de vraag, waarom dat proces zo belangrijk is is het goed om nog even stil te staan bij de voorgeschiedenis en bij het karakter van de arbocatalogus. De voorgeschiedenis van de arbocatalogus is beknopt. Het begrip komt voor het eerst voor in het SER-advies over de evaluatie van de arbo-wet van juni 2005. Daarna wordt er in de Memorie van Toelichting bij de wijzigingen in de Arbo-wet van januari 2007 het een en ander over geschreven. En vervolgens heeft de Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA) van de Stichting van de Arbeid in de publicatie 'Wat is een Arbocatalogus' een uitvoeriger beschrijving gegeven van het fenomeen. Daarmee is de arbocatalogus als zodanig nog lang niet 'volgroeid'. De arbocatalogus zal zich verder in de praktijk ontwikkelen naarmate er meer arbocatalogi bestaan en naarmate er meer ervaring mee wordt opgedaan. Het zal nog wel even duren voordat in Nederland een sluitende beschrijving gegeven kan en zal worden.

Om een paar voorbeelden te noemen:

- Is het een document waarin *alle risico's* van alle ondernemingen in de gehele sector (moeten) worden beschreven?
- Is het een document waarin *alle potentiële maatregelen* van een risico moeten worden behandeld?
- Is het een document waarin *keuzemogelijkheden* bestaan voor ondernemingen en zo ja
 - staan dan alle keuzemogelijkheden vermeld
 - of kan een ondernemer zelf nog mogelijkheden toevoegen
- Is het een document dat in tijd gezien slechts een beperkte *geldigheid* heeft of is deze voor onbepaalde tijd vastgesteld?
- Wat gebeurt er met de arbocatalogus als zich *nieuwe productiemethodes* ontwikkelen die van invloed zijn op aard en omvang van arbeidsrisico's in de sector?
- Wat 'moeten' sociale partners als de '*stand der techniek*' ingrijpend wijzigt? Welke afspraken moeten hierover worden gemaakt?
- Zijn met de arbocatalogus *alle arbeidsrisico's* afgedekt en betekent dit dat alle bestaande beleidsregels kunnen worden geschrapt of zijn er nog arbeidsrisico's die niet door de arbocatalogus zijn behandeld? En wat betekent dat dan voor bijvoorbeeld de handhaving.

Het aantal vragen over de arbocatalogus kan ongetwijfeld nog fors worden uitgebreid. Een aantal van de vragen wordt in de rest van deze publicatie ook wel

behandeld, echter zonder de pretentie dat met deze publicatie het proces van de totstandkoming van de arbocatalogus is voltooid.

Zoals gezegd: op de vraag waarom het van belang is om in de voorbereiding van de arbocatalogus goed stil te staan bij de inrichting van het proces luidt het antwoord: een goed begin is het halve werk. En dan doemt tegelijk ook al een probleem op: van te voren is namelijk niet gedetailleerd vast te stellen of er sprake is van een goed begin. En dus zullen sociale partners zelf achteraf moeten beoordelen of hiervan sprake is geweest. Dat kan door de totstandkoming van de arbocatalogus achteraf grondig te *evalueren*.

Evalueren betekent dat achteraf wordt gekeken of en in hoeverre het gewenste resultaat is bereikt. Het 'gewenste resultaat' blijkt dan te bestaan uit een samenhangend complex van factoren. Met andere woorden: het is van belang om voorafgaand aan het samenstellen van de arbocatalogus goed vast te stellen wat het resultaat, de doelstelling moet zijn. Hieronder een drietal uiteenlopende voorbeelden van (zeer) uiteenlopende doelstellingen die aan de ervaringspraktijk van verschillende sectoren zijn ontleend:

- a. Sociale partners willen een arbocatalogus realiseren waarin alle ondernemingen in de sector zich goed kunnen herkennen.
- b. Sociale partners willen –binnen een tijdsbestek van 5 jaar- een arbocatalogus maken waarin alle arbeidsrisico's van de sector staan beschreven. De arbeidsrisico's zijn: ... (en dan volgt een rij van 1 t/m 16)... Als eerste stap wordt een arbocatalogus gemaakt over de onderwerpen 1 en 2, die vervolgens ter toetsing aan de AI wordt voorgelegd en waarvoor gebruik gemaakt wordt van de subsidieregeling STA.
- c. Sociale partners streven er naar dat de maatregelen uit de arbocatalogus in alle ondernemingen geïmplementeerd worden.

Het spreekt vanzelf dat voor de realisatie van deze doelstellingen een verschillende aanpak noodzakelijk kan zijn. In het ene geval wordt er meer aandacht besteed aan de communicatie met de achterban. In een andere situatie moet er meer tijd en energie worden gestoken in het overleg tussen sociale partners. In de ene sector is er sprake van één werkgeversorganisatie en twee vakorganisaties, met bovendien een voor Nederland hoge organisatiegraad aan beide kanten, die elkaar al jaren kennen. In een andere sector zijn drie werkgeversorganisaties en vier werknemersorganisaties actief, maar is de organisatiegraad relatief laag.

Een aspect dat wellicht nog wat onderbelicht is gebleven in de discussie over de arbocatalogus is het structurele karakter van de wetswijzigingen van januari 2007. Het moet duidelijk zijn dat de wetswijzigingen in belangrijke mate zijn gebaseerd op het SER-advies van juni 2005. En met die wijzigingen heeft zich een structurele verandering voltrokken in de systematiek van het arbo-overleg.

Was het vanaf de jaren '90 zo dat het overleg over het arbobeleid zich concentreerde op het niveau van de onderneming, met de invoering van de laatste wijzigingen komt daar structureel een nieuw overleg bij: het overleg tussen sociale partners op sectorniveau over de invulling van de arbocatalogus.

Het is aan diezelfde sociale partners om te bepalen hoe vaak dat overleg plaatsvindt, hoe lang dat moet duren, hoe intensief het zal zijn. En dat heeft natuurlijk alles te maken met de inhoud en met de kwaliteit van de arbocatalogus. Die kwaliteit wordt natuurlijk in belangrijke bepaald door de tekst van de arbocatalogus zelf, maar zeker ook door de vraag of en in hoeverre de ondernemingen binnen de sector de arbocatalogus ervaren als een goed en zinvol arbo-instrument, dat bijdraagt aan vermindering van arborisico's, aan vermindering van arbeidsongevallen, aan verbetering van naleving van de doelvoorschriften van de Arbo-wet, of anderszins.

Kortom: alle reden om voorafgaand aan het overleg over de inhoud van de arbocatalogus goed stil te staan bij de inrichting van het proces. En er dus ook (voldoende) tijd voor te nemen om hierover met de direct betrokken 'partijen' overeenstemming te bereiken.

1.2. Wat is een 'proces'.

Het proces om te komen tot een arbocatalogus bestaat uit diverse onderdelen. In deze paragraaf zullen we die onderdelen kort toelichten. Kort gezegd gaat het om

- het eindresultaat, cq. de doelstelling van de arbocatalogus
- de partijen
- de structuur van het overleg
- andere belanghebbende participanten
- de planning van werkzaamheden
- de arbocatalogus
 - de onderwerpen
 - de 'status' van de arbocatalogus
- het overleg met de AI
- de communicatie met de sector.

Hieronder worden al deze elementen van het proces kort toegelicht.

1. Het eindresultaat van het overleg.

Het is van belang om tussen partijen in een zo vroeg mogelijk stadium duidelijkheid en overeenstemming te bereiken over het (gewenste) eindresultaat van het proces. Het eindresultaat is sowieso een 'arbocatalogus, welke is getoetst en goed bevonden door de AI'.

Maar de vraag is of partijen overeenstemming hebben over de vraag of er een 'volledige' arbocatalogus moet komen, waarin alle arbeidsrisico's van de sector

tegelijkertijd worden behandeld en waarmee alle bestaande beleidsregels van de sector zijn afgedekt.

Of een arbocatalogus dat zich in eerste instantie alleen concentreert op de prioritaire risico's van de sector?

Natuurlijk is het mogelijk om het overleg over de arbocatalogus eerst te concentreren op die prioritaire risico's en als dat is afgerond verder te gaan met het overleg over de rest. Daaruit volgt vanzelf een overleg op lange termijn. De ervaring tot nu toe leert dat het overleg over enkele risico's zeker enkele maanden in beslag neemt. Voor een ingewikkelder traject moet al gauw gerekend worden met een overleg van minimaal een jaar.

Een tweede element voor het eindresultaat is de vorm, waarin de arbocatalogus wordt gegoten. Die vorm is belangrijk voor de manier waarop de communicatie met de sector beslag gaat krijgen.

Bij 'vorm' moet gedacht worden aan een papieren versie, een digitale versie, en/of een cd-romversie. Bij invulling of keuze van de vorm moet antwoord gegeven worden op de vragen:

- a. voor wie is de arbocatalogus van belang?
- b. wie moeten er allemaal rechtstreeks toegang (kunnen) krijgen tot de arbocatalogus?
- c. hoe kan dat het beste worden georganiseerd?

Er zijn anno 2009 diverse vormen in omloop. De digitale versie krijgt natuurlijk veel weerklank omdat veel werknemers op hun werkplek ook toegang hebben tot internet. Maar in andere sectoren, bijvoorbeeld de Podiumkunsten, is besloten om naast een digitale versie ook een beknopte versie in de vorm van een folder uit te brengen, die onder alle werknemers van de sector is verspreid.

2. De 'partijen'.

Het overleg over de inhoud van de arbocatalogus is primair een aangelegenheid voor "sociale partners". Dat zijn doorgaans de partijen die bijvoorbeeld een CAO afsluiten, of die anderszins betrokken zijn bij sectorale activiteiten (opleidingen, pensioenen, sociale plannen, enz.). Omdat de arbocatalogus primair handelt over de relatie tussen maatregelen en doelvoorschriften is expertise vereist aan de overlegtafel. Vraag is of die moet worden ingehuurd op de open markt of dat die expertise in de sector aanwezig is, bijvoorbeeld bij een sectorale arbo instituut of bij arbodiensten die een behoorlijk marktaandeel hebben in de sector.

Omdat de arbocatalogus moet kunnen bogen op voldoende draagvlak in de sector en omdat verwacht mag worden dat de arbocatalogus ook goed aansluit bij de arbopraktijk in de sector is de inschakeling van individuele werkgevers en werknemers in bijvoorbeeld klankbordgroepen aan te bevelen.

Dat neemt echter niet weg dat het 'sociale partners' zijn die eindverantwoor-

delijkheid dragen voor de inhoud van de arbocatalogus. Zij worden geacht het document te ondertekenen en het ter toetsing voor te leggen aan de Arbeidsinspectie.

3. De structuur van het overleg.

Met de aanbeveling voor 'klankbordgroepen' en de opmerking over de 'eindverantwoordelijkheid' is al de noodzaak aangegeven om de structuur van het overleg goed in de kleuren. Natuurlijk moet het proces efficiënt worden ingericht. Dat betekent dat met een minimale inspanning een maximaal resultaat moet worden gehaald. Minimale inspanning betekent dat onnodig vergaderen moet worden voorkomen. Maximaal resultaat betekent dat de kwaliteit van het eindproduct bovenaan staat.

In de structuur van het overleg wordt vastgelegd hoe de verschillende vormen en niveaus van overleg zich tot elkaar verhouden. Het overleg tussen sociale partners moet zich concentreren op de hoofdlijnen, op het bereiken van overeenstemming, op het realiseren van kwaliteit. Daar moet het proces formeel zijn afronding krijgen.

Het overleg in werkgroepen, klankbordgroepen of anderszins kan betrekking hebben op de details van de maatregelen die in de arbocatalogus een centrale plek innemen.

Vanaf het begin moet echter duidelijk zijn hoe de structuur van het overleg werkt: waar worden beslissingen genomen, wat is de status van het andere deel van het overleg, enz.

Als duidelijk is dat het overleg langs vele gremia wordt gevoerd, en gedurende een lange periode zijn beslag gaat krijgen is het raadzaam om een projectleiding te formeren of van buiten aan te trekken. De projectleiding heeft met name tot taak om de voortgang en de samenhang van het project te bewaken. Een ander belangrijk deel van het proces is de verslaggeving. Naarmate het project complexer is en er meer deelnemers zijn is moet de interne verantwoording beter geborgd worden.

4. De andere belanghebbende participanten.

Naast de vertegenwoordigers van sociale partners die – zoals eerder gezegd – eindverantwoordelijkheid dragen voor de inhoud van de arbocatalogus, kunnen ook andere betrokkenen actief worden ingeschakeld bij de totstandkoming van de arbocatalogus. Hieronder een opsomming van mogelijke partners in het overleg, die mogelijk expertise op deelterreinen kunnen bieden. Het gaat om

- vertegenwoordigers van Arbodiensten die actief zijn in de sector
- middenkaderfunctionarissen, die veelal arbotaken in hun portefeuille hebben
- OR-leden, leden van VGW-commissies
- individuele werkgevers uit de sector.

5. Planning van werkzaamheden.

Bij de planning van werkzaamheden moeten twee dingen worden bedacht: allereerst gaat het om de totstandkoming van de eerste arbocatalogus voor de sector. Daarna – er van uitgaand dat die arbocatalogus alle risico's afdekt – moet de arbocatalogus worden 'onderhouden'.

Bij de planning van werkzaamheden moet – gezien de ervaringen tot nu toe – uitgegaan worden van het gegeven dat het overleg over de invulling van de eerste arbocatalogus minimaal een half jaar in beslag neemt. In een half jaar tijd kan er door bestuurlijke vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers 6x een dagdeel overleg worden gepleegd. En naast dat overleg moet er tijd worden ingeruimd voor de toetsing van de arbocatalogus door de Arbeidsinspectie. Dat vereist minimaal één keer een overleg van alle partijen met de AI.

Over de vereiste tijdsbesteding van het 'onderhoud' van de arbocatalogus valt vooralsnog weinig te zeggen. Wat minimaal vereist is is dat partijen tegen het eind van de looptijd van de arbocatalogus één keer contact hebben over de vraag of de arbocatalogus aanpassing, wijziging behoeft. Zo nee, dan moet de bestaande arbocatalogus worden gecontinueerd. Zo ja, dan moet er overleg worden gepleegd over de wijzigingen en moet er opnieuw een toetsing door de Arbeidsinspectie plaatsvinden om de gewijzigde arbocatalogus in een beleidsregel op te laten nemen. En dat moet ook weer met de sector worden gecommuniceerd.

6. De inhoud van de arbocatalogus.

Voor de inrichting van het proces is het van belang om consensus te hebben over welke arbeidsrisico's in de arbocatalogus moeten worden behandeld. Het aantal risico's, de eventuele samenhang tussen die risico's (en de te nemen maatregelen) geven zicht op de noodzakelijke tijdsinvestering. En naarmate het aantal te behandelen risico's toeneemt zal het proces meer tijd vergen om dit geheel uit te werken.

Voor een keuze van de risico's kan gebruik worden gemaakt van de bestaande branchebrochures van de Arbeidsinspectie, de resultaten van de arboconvenanten uit de periode 2002-2007 en/of van de bestaande brancheRI&E.

Voorafgaand aan het overleg over de inhoud kan ook aandacht worden geschonken aan de 'status' van de arbocatalogus. Die 'status' moet voor de toekomstige gebruikers van de arbocatalogus helder zijn. Wat betekent de arbocatalogus voor het arbobeleid op ondernemingsniveau. In hoeverre zijn de maatregelen, die worden beschreven dwingend voor de ondernemingen? Geldt dat voor alle maatregelen en voor alle ondernemingen? Of staan er in de arbocatalogus alleen maar maatregelen genoemd die in alle ondernemingen al toegepast worden?

Voordat het overleg over de inhoud van de arbocatalogus begint moet er helderheid worden gecreëerd over de vraag voor wie de arbocatalogus, van toepassing is. Hoe wordt de ‘werkingsfeer’ bepaald. En daarnaast kan – afhankelijk van de keuze voor de arbeidsrisico’s ook de vraag worden gesteld of er rond de formulering van maatregelen ook kan of moet worden samengewerkt met andere sectoren. En als dit aan de orde is brengt dat ook voor het proces weer een hele nieuwe dynamiek met zich mee: overleg met betrokken partijen van die andere sector of sectoren.

Ander punt van aandacht is de vraag wie de regie voert als er *wijzigingen* in de arbocatalogus doorgevoerd moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de ‘stand der techniek’ ingrijpend verandert, of als zich nieuwe productiemethodes ontwikkelen, die voor de sector relevant zijn. Afspraken over wie het initiatief neemt, hoe partijen geraadpleegd worden en hoe dit met de AI wordt overlegd kunnen hierin worden meegenomen.

Tot slot is het voor de inhoud van de arbocatalogus van belang om van tevoren na te gaan of er in de sector rond de aanpak van één of meerdere risico’s ook *bijzondere ervaringen* te melden zijn. En zo ja, of deze dan als ‘best practice’ in de arbocatalogus van die sector kunnen worden vermeld.

7. Het overleg met de AI.

De toetsing van de arbocatalogus door de Arbeidsinspectie neemt doorgaans een aantal weken in beslag. Het kan zijn dat de AI aandringt op een aantal wijzigingen. Soms gaat het om marginale wijzigingen. Het kan echter ook gaan om ingrijpende wijzigingen omdat bijvoorbeeld de relatie tussen een bepaalde maatregel en het betreffende doelvoorschrift onduidelijk is. Bij de inrichting van het proces is het van belang om rekening te houden met mogelijke tijdsinvestering voor de sociale partners. De wijzigingsvoorstellen van de AI moeten door de opstellers van de arbocatalogus ‘goedgekeurd’ worden. In deel 2 van deze publicatie wordt gedetailleerd ingegaan op de toetsing van de arbocatalogus door de AI.

8. De communicatie met de sector.

Het is van belang om de sector actief in te schakelen in de fase dat de arbocatalogus wordt opgesteld. Dan kan gecheckt worden of en in hoeverre er draagvlak bestaat voor de gepresenteerde maatregelen. De vorm waarin dat ‘inschakelen’ het beste kan gebeuren is een punt van nader beraad. In sommige sectoren zijn communicatiebureaus ingeschakeld om dat onderdeel te begeleiden.

En als de arbocatalogus is getoetst en goedgekeurd door de AI is het van belang om de hele sector hierover te informeren. Dat betreft allereerst alle individuele werkgevers alle OR’en uit de sector. Bij met name die twee partijen moet duidelijkheid bestaan over wat er ten aanzien van hun eigen arbobeleid moet gebeuren als de arbocatalogus van toepassing is in hun sector.

In een tweetal sectoren zijn bijzondere projecten opgezet die de communicatie over de arbocatalogus kunnen vergemakkelijken. In de Bitumineuze Dakbedekingsbranche zijn ‘arbovoorlichters’ werkzaam. Zij bezoeken werkplekken in de branche en overleggen met de werknemers en werkgevers over de vraag hoe de veiligheid en gezondheid in de uitvoering van werkzaamheden kan worden verbeterd.

In de Metaalbranche hebben sociale partners besloten om een vijftal arbo-ambassadeurs te benoemen, die tot taak hebben om werkgevers en werknemers voor te lichten over de manier waarop werkzaamheden in de branche zo kan worden uitgevoerd dat de risico’s geminimaliseerd worden.

Het spreekt vanzelf dat dergelijke functionarissen een goede rol kunnen vervullen in de communicatie over de arbocatalogus in de sector.

1.3. Praktijkvoorbeelden.

In dit deel worden vier verschillende projectplannen gepresenteerd. Het eerste is het project van de politie (zie pagina 19). Men streeft op termijn naar één arbocatalogus voor de hele sector, waarin alle risico’s zijn beschreven. Dit project is begonnen in 2007. Men hoopt in de loop van 2009 de arbocatalogus door de toetsing te krijgen. Het project voor de arbocatalogus van de politie is nog volop in gang.

De agrarische sectoren (pagina xx) maken in totaal 12 arbocatalogi voor 12 onderscheiden branches. Men heeft gekozen voor één projectstructuur om te voorkomen dat in alle 12 branches steeds opnieuw eenzelfde wiel moet worden uitgevonden. Men hoopt in 2009 tot een afronding te komen.

Het project voor de waterbouw (pagina xx) is helemaal afgerond. Men is in 2007 begonnen en is er is geslaagd om in 2008 door de toetsing te komen. In deze sector is er voor gekozen om eerst een beperkt aantal risico’s te behandelen om daarna met de overige door te gaan. Het betreft dus een meerjarenplanning.

MKB en AWWN hebben (pagina xx) gezamenlijk een ‘stappenplan’ ontwikkeld voor het maken van een arbocatalogus. De hoofdlijnen van dit plan staan verderop toegelicht. Op de website www.DeArbocatalogi.nl kan het complete plan digitaal worden ingevuld.

(foto: Thomas Schlijper)

Praktijkvoorbeeld 1:

Plan van aanpak Arbocatalogus Sector Politie

Inhoud:

Inleiding

1. Aanleiding
2. Sectorale aanpak
3. Aanpak en aanbevelingen
4. Faciliteiten
5. Projectorganisatie

Inleiding

In dit document worden nut en noodzaak van een sectorale vormgeving van de arbocatalogus Politie op een rij gezet. Verder wordt aangegeven op welke wijze een arbocatalogus voor de sector Politie zou kunnen worden gerealiseerd en geïmplementeerd en wordt afgesloten met een advies. In de bijlagen treft u aan de financiële paragraaf, een tijdsplanning, de samenstelling van de regiegroep en de gebruikte bronnen.

1. Aanleiding

1.1 Wijziging Arbo-wet

De wijzigingen in de arbeidsomstandighedenwetgeving, ingaande 1 januari 2007, zijn ingegeven door de wens van de overheid om minder bemoeienis te hebben met de gang van zaken in het bedrijfsleven. Aan de andere kant constateerden de sociale partners van hun kant dat de regeldruk erg hoog was en dat diverse inspectiediensten van de overheid soms tot tegenstrijdige conclusies kwamen. De oplossing voor dit probleem werd gevonden in een grotere verantwoordelijkheid voor de sociale partners om het arbeidsomstandighedenbeleid vorm en inhoud te geven en een grotere vrijheid om zelf te bepalen welke oplossing of oplossingsrichting mogelijk en gewenst is. Maatwerk is daarbij het sleutelbegrip. De arbocatalogus moet deze wensen in zich verenigen. Meer mogelijkheden voor maatwerk en een grotere eigen verantwoordelijkheid.¹

1.2 Wat is een arbocatalogus?

Een arbocatalogus is een document waarin de werkgevers en werknemers op sectorniveau vastleggen welke maatregelen getroffen worden om te voldoen

1 'Wat is een Arbocatalogus'; Stichting van de Arbeid

aan de doelvoorschriften in de Arbo-wet. Dit document is met positief resultaat (marginaal) getoetst door de Arbeidsinspectie.

Bij doelvoorschriften kunnen drie vormen worden onderscheiden:

1. Concrete doelvoorschriften waarbij moet worden gedacht aan gezondheidskundige grenswaarden, die een minimaal beschermingsniveau aanduiden. Een voorbeeld hiervan voor het risico geluid is dat de wet aangeeft dat vanaf een geluidsniveau van 80 dBA gehoorbescherming verplicht is.
2. Globale doelvoorschriften waarbij voor arbeidsrisico's doelstellingen kunnen worden afgesproken die niet rechtstreeks uit de Arbo-wet voortvloeien en
3. Procesnormen, waarin wordt vastgelegd dat voor een arbeidsrisico een nadere regeling vereist is. Een voorbeeld hiervan is de psychosociale arbeidsbelasting.

De kern van de arbocatalogus bestaat dus uit maatregelen of methoden waarmee aan de doelvoorschriften kan worden voldaan.

2. Sectorale aanpak

2.1 Waarom sectoraal?

Korpsen kunnen ervoor kiezen om geen arbocatalogus te realiseren, maar te volstaan met een Plan van Aanpak en bijbehorende beheersmaatregelen. Ook staat het korpsen vrij om de arbocatalogus zelfstandig vorm te geven. Dit brengt het gevaar met zich mee dat risico's onvoldoende worden onderkend.

Daarnaast biedt de wetgever ook de ruimte deze arbocatalogus sectoraal vorm te geven, waarbij in ieder geval alle risico's die zich over de volle breedte van de sector voordoen, in de catalogus worden opgenomen. Dit laatste heeft de voorkeur van de Strategische Beleidsgroep Arbeidsvoorwaarden en Personele zorg (SBG) en – meer in het algemeen - ook van de partijen vertegenwoordigd in de SER en de Stichting van de Arbeid. Deze voorkeur wordt ondersteund door het Landelijk Arbonetwerk Politie (LANPOL), dat wordt gevormd door de arbofunctionarissen van de politie en de Koninklijke Marechaussee.

De beslissing om een arbocatalogus op te stellen moet vooraf door werkgevers en sociale partners worden ondersteund. In het geval van de sector Politie vraagt dit om een beslissing van het CGOP.

Een catalogus zonder formele instemming van de sociale partners zal de toets van de arbeidsinspectie niet doorstaan en krijgt dus nooit de kwalificatie arbocatalogus. Het traject begint dus met het nemen van een principebesluit.

2.2 Waarom een Arbocatalogus?

Hieronder is aangegeven waarom het gewenst is een arbocatalogus te realiseren binnen de sector Politie:

- De arbocatalogus fungeert als een sectoraal, regio-overstijgend regiedocument en bewerkstelligt daardoor meer eenduidigheid voor de gehele sector.
- De arbocatalogus biedt meer kansen op efficiëntie en samenhang tussen de verschillende arbo-thema's.
- De ontwikkeling van arbo-beleid is niet meer afhankelijk van individuele korpsen/personen maar wordt geborgd binnen een expertisegroep.
- De arbocatalogus bevordert actualiteit; borging en beheer worden ondersteund door een helpdesk.
- De arbocatalogus zorgt voor borging en samenhang van managementinstrumenten zoals de RI&E Politie, de Gezondheids- Onderzoeken Politie (GOP) en welzijnsonderzoeken zoals het MTO.
- De werkwijze leidt tot kostenbesparing door gemeenschappelijke realisatie en synergie van processen.
- Er is sprake van een sectorale bronaanpak door eenduidige beheersmaatregelen die gekoppeld kunnen worden aan sectorale inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen, kleding en uitrusting.
- Kennis en producten komen beschikbaar voor de gehele sector.
- Er kan een rechtstreekse koppeling plaatsvinden met arbo-thema's, benoemd in huidige en toekomstige CAO's. Op sectorniveau wordt gestreefd naar overeenstemming met werknemersorganisaties.
- Er is sprake van maatwerk voor de gehele politiesector met, waar gewenst, ruimte voor korpsspecifieke onderwerpen.
- Er vindt structurele en eenduidige invulling van de zorgplicht door de werkgever plaats.
- Bij realisatie en goedkeuring van de Arbocatalogus vindt sectorbreed slechts periodiek een marginale toets plaats door de Arbeidsinspectie.
- Met relatief geringe inspanning kan per korps worden voldaan aan de wettelijke eisen en hetgeen is gerealiseerd in de Arboconvenant en Arboplusconvenant. Ook is borging gerealiseerd als bijv. zittende medewerkers vertrekken, waardoor informatieverlies en continuïteit worden beperkt.

2.3 Reikwijdte arbocatalogus sector Politie

De te ontwikkelen Arbocatalogus Sector Politie gaat gelden voor de 25 regionale politiekorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten, de Politie Academie en de Voorziening tot Samenwerking Politie Nederland.

2.4 Gezamenlijke uitgangspunten

- De samenstelling en het gebruik maken van de arbocatalogus is gericht op het behouden en vergroten van de inzetbaarheid van medewerkers.
- Er is geen sprake van vrijblijvendheid. Alle korpsen (i.c. politieorganisaties) conformeren zich aan de arbocatalogus.
- De sector Politie is verantwoordelijk voor inhoud, uitvoering en actualisatie van de arbocatalogus.

- De arbocatalogus is toegankelijk voor iedereen binnen de sector.

3. Aanpak en aanbevelingen

De Arbocatalogus Sector Politie kan op een aantal manieren worden gerealiseerd:

1. Door een externe dienstverlener
2. Door LANPOL
3. Door LANPOL met externe ondersteuning

Optie 1 brengt naar verwachting aanzienlijke kosten met zich mee. Daarnaast is het risico groot dat het eindproduct wel aan de eisen van de wet voldoet maar niet zal werken binnen de sector Politie, om reden dat de opsteller de processen niet kent, de actoren binnen de politie op het gebied van AVR niet kennen en de taal niet spreekt.

Optie 2 brengt ook kosten met zich mee, maar deze zullen minder tastbaar zijn dan de inhuur van een externe dienstverlener. Er is namelijk wel sprake van het beschikbaar stellen van medewerkers welke ook loonkosten met zich meebrengen. Verder geeft deze optie zicht op een eindproduct dat voldoet aan de wetgeving en zal werken binnen de sector politie. Het nadeel van deze optie is dat de arbocatalogus op onderdelen niet zal voldoen aan de gestelde eisen omdat gespecialiseerde vakinhoudelijke kennis op bepaalde specifieke gebieden ontbreekt.

Optie 3 geeft zicht op een arbocatalogus die voldoet aan wetgeving en zal werken binnen de sector politie, omdat ontbrekende expertise is aangevuld met de expertise van externe dienstverleners. Daarbij wordt de belasting (inzet) over geheel Politie Nederland verdeeld en kunnen de arbodeskundigen normaal beschikbaar blijven voor hun reguliere taken.

Gelet op vorenstaande gaat de voorkeur van het LANPOL uit naar optie 3, welke hier nader wordt uitgewerkt.

Het maken van een Arbocatalogus Sector Politie kan plaatsvinden middels een procesmatige aanpak. Dit levert de navolgende fasen in aanpak op:

Fase 0 : Voorbereiding en inrichting van het project

Fase 1 : Maken van de arbocatalogus sector Politie

Fase 2 : Opleveren en borgen van de arbocatalogus

Fase 3 : Borgen van de arbocatalogus en het inhoudelijk beheer van de Arbocatalogus

Sector Politie onderbrengen bij LANPOL en het technische beheer onderbrengen bij de VtS.

4. **Faciliteiten**

Er van uitgaande dat het Lanpol in een projectvorm een Arbocatalogus sector Politie gaat vervaardigen is het noodzakelijk dat de Raad van Hoofddcommissarissen de medewerkers die een bijdrage leveren aan de realisatie van de Arbocatalogus Sector Politie faciliteert in tijd en middelen. Hierbij wordt uitgegaan dat minimaal één deelnemer per korps een bijdrage levert aan (onderdelen van) het project.

5. **Projectorganisatie**

Het Lanpol stelt voor om gebruik te maken van onderstaande projectstructuur met een stuurgroep, een regiegroep en zes deelprojectgroepen.

De deelprojectgroepen richten zich op de navolgende beleidsvelden in de volgorde:

1. Fysieke veiligheid
2. Fysieke gezondheid
3. Mentale gezondheid en Sociale Veiligheid
4. Verzuim & Re-integratie
5. Communicatie & Bedrijfsvoering.

Stuurgroep,
gevormd door (leden uit) de SBG, leden uit de Regiegroep,
inhoudelijk deskundigen en leden van de politievakorganisaties.

Regiegroep,
gevormd door het LANPOL en een vertegenwoordiging van
de politievakorganisaties.
De regiegroep draagt zorg voor de realisatie van de Arbocatalogus
Sector Politie (waar nodig aangevuld met een vertegenwoordiging van
deelprojectgroepen).
De regiegroep neemt tevens de taken die deel uitmaken van Fase-o en het
deelproject Communicatie en Bedrijfsvoering voor haar rekening.

Vijf deelprojectgroepen,
gevormd door AVR-deskundigen die behoren tot een politiekorps al dan niet
aangevuld met externe inhoudelijk deskundigen.

6. Advies

Gezien het bovenstaande plan van aanpak wordt geadviseerd akkoord te gaan met:

1. Opdrachtverlening aan Lanpol voor het vervaardigen van een Arbocatalogus voor de sector Politie op basis van het voorgestelde plan van aanpak.
2. Het, waar nodig, inhuren van externe deskundigheid voor de deelprojecten ten behoeve van specifieke vakinhoudelijke kennis, dit na afstemming met de regiegroep en binnen de kaders van de financiële paragraaf.
3. De participatie vanuit alle korpsen door het beschikbaar stellen van minimaal één vertegenwoordiger met vakinhoudelijke kennis per korps.
4. Het bijgevoegd financieringsvoorstel (bijlage 1).
5. Het opstellen van een communicatieplan door de regiegroep, waarin zowel aandacht wordt gegeven aan de ontwikkeling van de arbocatalogus alsmede, na vaststelling, aan de implementatie en verdere bedrijfsvoering (borging en doorontwikkeling).

(foto: Sabine Joosten)

Praktijkvoorbeeld 2:

Plan van aanpak arbocatalogi agrarische en groene sectoren.

1. Inleiding

Op 1 januari 2007 is de Arbowet opnieuw gewijzigd. In hoofdlijn komt het erop neer dat de overheid zich verder terugtrekt tot het opstellen van normen en voorschriften voor veilig en gezond werken en de wijze waarop dit dient te gebeuren aan werkgevers en werknemers overlaat. De manier waarop dit kan gebeuren wordt vastgelegd in zogenaamde arbocatalogi. De gedachte van de arbocatalogus is gebaseerd op een advies van de SER.

De arbocatalogi gaan de huidige beleidsregels vervangen. In afwachting van het tot stand komen van arbocatalogi blijven de huidige beleidsregels nog maximaal 3 jaar van kracht, dat wil zeggen tot 1 januari 2010.

Voor het bevorderen van arbocatalogi is door de Stichting van de Arbeid de Commissie Bevordering Arbocatalogi (CBA) in het leven geroepen onder voorzitterschap van Robin Linschoten. Deze commissie heeft begin juli 2007 de brochure 'Wat is een arbocatalogus' uitgebracht, waarin richtlijnen worden gegeven hoe de centrale organisaties tegen de opzet van een arbocatalogus aankijken. Daarnaast gaat deze commissie branches ondersteunen bij het opstellen van arbocatalogi, waartoe onder andere een subsidie beschikbaar wordt gesteld.

Op 6 juli '07 heeft een delegatie vanuit Stigas een oriënterend gesprek gevoerd met de voorzitter en secretaris van de CBA. In dit gesprek is meer helderheid verkregen over de opzet en de betekenis van arbocatalogi voor de agrarische en groene sectoren en is van de zijde van de sector de intentie uitgesproken om na de zomer een concrete start te maken met de ontwikkeling van arbocatalogi. Daarbij is vastgesteld dat de ontwikkeling van arbocatalogi voor de agrarische en groene sectoren voor een belangrijk deel vraagt om een sectorale, maar voor een deel ook om een sectoroverschrijdende aanpak.

In dit plan van aanpak wordt allereerst ingegaan op de mogelijke opzet en uitwerking van arbocatalogi voor de verschillende agrarische en groene deelsectoren en vervolgens op de wijze, waarop deze op een efficiënte, gecoördineerde wijze ontwikkeld kunnen worden.

2. Opzet arbocatalogus

Wat is een arbocatalogus?

Met de wetswijzigingen van 1 januari 2007 wordt een onderscheid gemaakt tussen het publieke domein en het private domein. In het publieke domein legt

de overheid vast welke doelvoorschriften er zijn en welke beschermingsniveaus gerealiseerd moeten worden. In het private domein leggen sociale partners vast met welke maatregelen of middelen men die doelen kan realiseren.

Hieruit voortvloeiend wordt de arbocatalogus door de Stichting van de Arbeid als volgt omschreven:

De Arbocatalogus is een document, waarin vertegenwoordigende organisaties van werkgevers en werknemers op sectorniveau vastleggen welke maatregelen getroffen worden om te voldoen aan de doelvoorschriften in de Arbo-wet. Dit document is met positief resultaat getoetst door de Arbeidsinspectie.

Er wordt een aantal *doelvoorschriften* onderscheiden, te weten:

Concrete doelvoorschriften: bijvoorbeeld gezondheidkundige grenswaarden in de wet. Deze worden te allen tijde door de overheid vastgesteld;

Globale doelvoorschriften: er zijn geen gezondheidkundige grenswaarden in de wet verankerd. Hier kunnen sociale partners zelf afspraken over maken, bijvoorbeeld dat het werk zo ingericht wordt dat de fysieke belasting geen gevaren met zich mee kan brengen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemer.

Procesnormen: er zijn geen gezondheidkundige grenswaarden in de wet vastgelegd. De procesnorm leidt tot agendabepalingen, bijvoorbeeld de benoeming van elementen die onderdeel van het arbobeleid rond een risico. Bijvoorbeeld gaat het erom dat in de Risico-inventarisatie speciale aandacht wordt besteed aan de veiligheids- en gezondheidsaspecten van fysieke belasting, waarbij met name gelet wordt op de kenmerken van de last, de vereiste lichamelijke inspanning, de kenmerken van de werkomgeving en de eisen van de taak (de agendabepalingen).

Middelvoorschriften zijn maatregelen of methoden om (blootstelling aan) bepaalde risico's te minimaliseren of te verminderen. Volgens het SER-advies moet het hierbij gaan om erkende middelen en methoden, dat wil zeggen gebaseerd op onderzoek en ervaring en die gedragen worden door deskundigen.

Welke risico's beschrijven?

De Arbo-wet schrijft niet voor welke risico's beschreven moeten worden, maar laat dit over aan sociale partners. De Stichting van de Arbeid beveelt aan om in de arbocatalogus alle risico's aan de orde te stellen die zich in een bepaalde sector voordoen en ook ernstige risico's die slechts voor een deel van de sector spelen (gezamenlijk zogenaamde prioritaire risico's). Hierbij zal dan de arbeidshygiënische strategie gevolgd moeten worden.

Wat betreft het ambitieniveau geldt dat minimaal het wettelijke niveau beschreven is voor die risico's waarvoor gezondheidkundige grenswaarden van toepassing zijn. Een sector kan overigens verder gaan in het belang van het imago van de sector of om de bedrijven betere alternatieven te presenteren.

De arbocatalogus zal uiteindelijk een leidraad zijn voor de Arbeidsinspectie. Dit betekent dat indien een bedrijf aan één van de oplossingen uit de arbocatalogus voldoet, dan zondermeer aan de wettelijke voorschriften voldaan wordt. Dit betekent echter niet, als een bedrijf geen van de oplossingen uit de arbocatalogus toepast, het automatisch in overtreding zou zijn. Een werkgever kan voor een alternatieve oplossing kiezen, maar moet wel aan kunnen tonen dat deze maatregel voldoende bescherming biedt.

De arbocatalogus is tot slot vormvrij, dat wil zeggen dat sociale partners zelf volledige zeggenschap hebben over de vorm en inhoud.

Uitgangspunten arbocatalogus agrarische sector

Belangrijk is dat de arbocatalogus meer wordt dan een papieren tijger, maar daadwerkelijk ook een toegevoegde waarde heeft voor werkgevers en werknemers in het zelf meer verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van arbo- en verzuimbeleid.

Gelet op deze ambitie en de specifieke structuur in de agrarische en groene sectoren kunnen de volgende uitgangspunten voor de ontwikkeling en opzet van arbocatalogi worden genoemd:

- De arbocatalogi moeten in principe toegankelijk zijn voor alle werkenden in de agrarische sectoren, dat wil zeggen werkgevers, werknemers en zelfstandigen;
- Voor een zo effectief mogelijk gebruik zullen de arbocatalogi een zo breed mogelijk draagvlak onder werkgevers en werknemers en vanuit de verschillende sectoren moeten hebben;
- Mede gelet op de diversiteit in deelsectoren, teelten en bedrijven is het gewenst de invulling deels sectoraal en waar mogelijk en zinvol sectoroverschrijdend te doen;
- De diversiteit in bedrijven vraagt om een flexibele toegang tot de informatie, zowel via 'deelsectoren', via 'werkzaamheden', via 'risico-onderwerpen';
- Gezien de formele status van de arbocatalogi is het gewenst een eenduidige procedure af te spreken voor zowel het tot stand brengen als het onderhoud. Hierbij kan bijvoorbeeld gekozen worden voor een soortgelijke procedure, zoals deze voor de branche-RIE's is afgesproken;
- Niet zozeer het opstellen maar het onderhoud van de arbocatalogi zal geborgd moeten worden om een optimaal effect te kunnen realiseren, wat betekent dat nieuwe regels en bevindingen voortdurend verwerkt moeten

kunnen worden. Dit betekent dat de arbocatalogus in feite eerder als een continu proces dan als een boekwerk moet worden beschouwd.

Om het voorgaande te kunnen realiseren is de opzet van een database, gekoppeld aan de website www.stigas.nl de meest voor de hand liggende oplossing. Een printerfunctie moet het mogelijk maken om overzichtelijke informatie, in de vorm van leaflets, te kunnen uitprinten. Hiermee kunnen werkgevers, werknemers en adviseurs goedkoop en effectief voortdurend over de meest actuele informatie te beschikken.

3. Plan van aanpak ontwikkeling

3.1 Aanpak in fasen

Het voorgaande vraagt om een zorgvuldig proces voor zowel de ontwikkeling als het onderhoud van de verschillende arbocatalogi, waarbij zo breed mogelijk werkgevers en werknemers in zowel bestuurlijke als praktiserende zin uit de afzonderlijke deelsectoren en ook arbodeskundigen betrokken zijn. In de ontwikkeling kunnen de volgende fasen worden onderscheiden:

Fase 1: inventarisatie en prioritering.

In deze fase wordt op een rij gezet wat voor de afzonderlijke sectoren de werkzaamheden zijn, die in de catalogus beschreven zullen worden. In principe wordt hierbij de inhoudsopgave voor de arbocatalogus opgesteld. In deze fase wordt gebruikt gemaakt van:

- bestaande documentatie en informatie, zoals verzuim- en ongevallencijfers, onderzoeksrapporten, branche-RIE, informatie uit het arboconvenant en de huidige beleidsregels;
- sectorgespecialiseerde deskundigen;
- werkgevers en werknemers, werkzaam in de betreffende sectoren

Fase 2: opstellen van oplossingen en oplossingsrichtlijnen

In deze fase wordt op basis van de 'inhoudsopgave' een eerste opzet gemaakt van de 'conceptafspraken' over oplossingen. Bij het opstellen hiervan wordt wederom gebruik gemaakt van bestaande documenten, zoals de branche-RIE, de beleidsregels, voorlichtingsmateriaal, cao's en zal nauw worden afgestemd met praktiserende werkgevers en werknemers in een bepaalde sector door middel van nieuw in te stellen klankbordgroepen.

Fase 3: formele vaststelling arbocatalogi

Uiteindelijk zullen de afspraken formeel door sociale partners (zie hieronder bestuurlijke structuur) worden vastgesteld en ingediend bij de Arbeidsinspectie, teneinde de formele 'erkenning' te krijgen.

Fase 4: introductie en implementatie

Na vaststelling van de arbocatalogi zijn we er nog niet. Het is een illusie te denken dat de arbocatalogi zondermeer breed gebruikt gaan worden zodra deze beschikbaar zijn. Het is daarom gewenst veel aandacht te besteden aan een goede introductie van de arbocatalogi bij werkgevers en werknemers. Hierbij kunnen de volgende richtingen worden onderscheiden:

- communicatiecampagne. Hierbij wordt de arbocatalogus per deelsector via perspublicaties geïntroduceerd en in digitale (via de website) en zo mogelijk fysieke vorm aangeboden;
- een specifieke actie, gericht op het persoonlijk introduceren van de arbocatalogus op de bedrijven. In dit geval krijgen werkgever en werknemers een uitzetting van een preventieadviseur over het karakter van de arbocatalogus en aan de hand van de bij het eigen bedrijf uitgevoerde risico-inventarisatie of arbocheck geleerd hoe de arbocatalogus voor de eigen specifieke situatie in te zetten. In dit plan wordt invulling gegeven aan de communicatiecampagne.
- het (financieel) stimuleren van oplossingen uit de arbocatalogus.

3.2 Onderscheid naar sectoren en onderwerpen.

Gezien het grote onderscheid in werkzaamheden en arborisico's valt er niet aan te ontkomen dat er afzonderlijke arbocatalogi komen voor de verschillende sectoren. Wel vragen gelijksoortige werkzaamheden in verschillende sectoren en gemengde bedrijven, efficiencyoverwegingen en duidelijkheid voor de gebruikers om een centrale coördinatie en daar waar zinvol en wenselijk om een sectoroverschrijdende aanpak.

Bij het onderscheiden van de verschillende sectoren is het van belang naar de aard van de werkzaamheden (zijn deze gelijksoortig of niet), naar de organisatiestructuren en naar de grootte te kijken. Op grond hiervan zullen voor de volgende deelsectoren arbocatalogi worden ontwikkeld:

- glastuinbouw;
- mechanisch loonwerk;
- hoveniers/groenvoorziening;
- melkveehouderij;
- akkerbouw en vollegrondsteelt;
- bloembollenteelt en – handel;
- boomteelt;
- fruitteelt;
- varkenshouderij;
- pluimveehouderij;
- bosbouw (in overleg met Bosschap);
- paardenhouderij;
- paddenstoelenteelt.

De onderwerpen, die uiteindelijk opgenomen worden, zullen apart per arbocatalogus worden vastgesteld, doch op grond van de huidige kennis moet in hoofdlijn aan de volgende (hoofd)onderwerpen worden gedacht:

- Veiligheid
- Psychische belasting
- Fysieke belasting
- Gevaarlijke stoffen (onder andere gewasbescherming en stof)
- Trillingen / Lawaai
- Klimaat / Straling / Verlichting
- Bedrijfs hulpverlening
- Arbobeleid
- Bijzondere groepen (jongeren, zwangere vrouwen, ouderen)

De Stichting voor de Arbeid heeft voor enkele onderwerpen, te weten bedrijfs-hulpverlening en Zwangere vrouwen een landelijke overkoepelende arbocatalogus uitgebracht, waarvan gebruik kan worden gemaakt bij de te ontwikkelen sectorspecifieke catalogi.

3.3 Structuur

Bestuurlijk

De bestuurlijke structuur zal voor een breed sectoraal draagvlak moeten zorgen. Daarom ligt het voor de hand aan te sluiten bij de structuur voor het onderhoud van de branche-RIE's; zeker omdat de inhoud van de branche-RIE's en de arbocatalogus goed op elkaar afgestemd moeten zijn. Deze zou als volgt kunnen zijn:

- de eindverantwoordelijkheid voor (de regie op) de ontwikkeling van de arbocatalogi ligt bij het Stigasbestuur. Het Stigasbestuur draagt als overkoepelend samenwerkingsorgaan van sociale partners zorg voor de projectorganisatie (Stigasbureau), de inrichting van sectorale klankbordgroepen, het proces van afstemming met de ondertekenaars (cq. Cao-partijen) en het overleg met CBA en SZW;
- de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke invulling ligt bij nieuwe sectorale klankbordgroepen. Deze klankbordgroepen bestaan uit praktiserende werkgevers en werknemers uit de (deel)sectoren waarop de arbocatalogus betrekking heeft en die zorg kunnen dragen voor noodzakelijke interne afstemming binnen de eigen organisatie. Om het aantal klankbordgroepen enigszins beperkt te houden wordt bij de indeling van de klankbordgroepen aansluiting gezocht bij de CAO structuur. Onderdelen voor deelsectoren kunnen op voorstel van de klankbordgroep eventueel in subgroepen worden uitgewerkt en vervolgens in de klankbordgroep worden besproken. Dit betekent dat de volgende klankbordgroepen worden gevormd: Glastuinbouw, Open teelten (Akkerbouw, Vollegrondsteelt, Fruitteelt, Boomteelt, Bloem-

bollenteelt – handel), Dierhouderij (Melkveehouderij, Paardenhouderij, Varkenshouderij, Pluimveehouderij), Hoveniers en Groenvoorziening, Mechanisch Loonwerk en Paddenstoelenteelt². Voor de bosbouw en natuurbeheer kan de commissie arbeidsomstandigheden van het Bosschap als ‘klankbordgroep’ dienen. Voor het mechanisch loonwerk de sectorcommissie. Eventuele nog onopgeloste punten van onderhandeling worden door het Stigasbestuur zonodig afgestemd met de ondertekenaars (CAO-partijen);

- Cao-partijen zijn eindverantwoordelijk voor de inhoud van de arbocatalogi, ondertekenen deze op voordracht van de klankbordgroep en Stigasbestuur en treden eventueel op als onderhandelaar voor punten, waar de klankbordgroepen niet uitgekomen zijn.

Organisatorisch

Wat betreft de uitvoering is het van belang dat zo goed mogelijk gebruik wordt gemaakt van aanwezige sectorspecialistische praktijkkennis. Daarnaast maken de diversiteit van sectoren enerzijds en arbo-onderwerpen anderzijds een goede coördinatie en efficiënte aanpak noodzakelijk. Voorts vraagt het proces om communicatiedeskundigheid.

Het voorstel is daarom een multidisciplinaire project(werk)groep te vormen, verantwoordelijk voor de uitvoering. Deze projectgroep bestaat uit:

- projectleider, verantwoordelijk voor de algehele coördinatie en voortgang en tevens vakinhoudelijk eindverantwoordelijk;
- communicatieadviseur, verantwoordelijk voor de redactie en vormgeving en tevens voor de koppeling aan de website;
- 9-tal sectorgespecialiseerd adviseurs, verantwoordelijk voor de vakinhoudelijke input en afstemming daarvan met de betreffende klankbordgroepen;
- Administratieve ondersteuning, verantwoordelijk voor de planning en organisatie van de klankbordgroepen en verdere ondersteuning van de projectleider.

De projectgroep kan desgewenst ook externe deskundigheid inhuren als de oplossing van specifieke deskundigheid daarom vraagt. Hierbij kan het gaan om specialisten vanuit bijvoorbeeld onderzoeksinstituten.

3.4 Startbijeenkomst en aanpak

Zoals aangegeven is een groot draagvlak van belang. Daarom een startbijeenkomst georganiseerd met alle direct betrokkenen bij het ontwikkeltraject. Hiervoor worden uitgenodigd:

- Bestuursleden Stigas;

2 De klankbordgroep paddenstoelenteelt wordt gestart op het moment dat de ontwikkelingen rond de CAO daar aanleiding toe geven.

- (Beoogde) leden klankbordgroepen;
- Betrokken deskundigen vanuit de organisaties;
- Leden projectgroep.

Doel van de startbijeenkomst is informatieverstrekking over de opzet en het karakter van de arbocatalogi, onderlinge afstemming over opzet, uitwerking en uiteindelijk het vragen van commitment voor de start van de ontwikkeling van de catalogus vanuit werkgevers en werknemers uit de verschillende deelsectoren. De bijeenkomst geldt als officieel startsein voor de ontwikkeling.

Verder ligt een belangrijk deel van de uitwerking bij de klankbordgroepen. Geschat wordt dat per sector ongeveer 7 bijeenkomsten nodig zijn, waarin achtereenvolgens aan de orde komen

- Het inventariseren en prioriteren van de te beschrijven onderwerpen c.q. werkzaamheden;
- Het inventariseren van oplossingen per onderwerp vanuit de praktijk, bestaande instrumenten en regelgeving;
- Het bespreken van een eerste concept per onderwerp;
- Het bespreken van een tweede en eventueel volgende concepten per onderwerp;
- Het vaststellen van de eindtekst, waarna deze naar het Stigas-bestuur en CAO-partijen kan.
- Om niet met alle onderwerpen tegelijk bezig te zijn, wordt per bijeenkomst met één of twee nieuwe onderwerpen gestart.

4. Tijdsplan en rapportages

Het is logisch bij de uitvoering van het traject gefaseerd te werk te gaan door in eerste instantie met 4 grote deelsectoren te starten en vervolgens gespreid de ontwikkeling in andere sectoren op te pakken. Niet alleen geeft dit voordelen als het gaat om beheersbaarheid, bovendien biedt het de mogelijkheid om de ervaringen en kennis opgedaan in de beginfase mee te nemen bij de overige sectoren. Te denken valt aan glastuinbouw, mechanisch loonwerk, hoveniers/groenvoorziening en dierhouderij.

In bijlage 1 is het tijdsplan nader uitgewerkt.

Rekening houdend met een doorlooptijd van 1 à 1,5 jaar voor de ontwikkeling van een (volledige) arbocatalogus en een gespreide start wordt op een totale doorlooptijd van 1 jaar en 9 maanden gerekend. Gekoerst wordt op een afronding 1 oktober 2009, met een uitlooptermijn tot eind van dat jaar in verband met onvoorziene omstandigheden.

Het bestuur van Stigas wordt door middel van verslagen van de klankbordgroepen en kwartaalrapportages geïnformeerd over de voortgang en eventuele vraagpunten, die spelen. Dit laat onverlet dat de sectoren verantwoordelijk blijven voor de inhoud.

De bijeenkomsten worden om de twee maanden gepland. In die twee maanden moet er voldoende tijd zijn voor de leden van de klankbordgroepen om hun achterban te raadplegen en voor de adviseurs en webredacteur om de verschillende onderwerpen uit te werken.

De verschillende onderwerpen komen in principe 3 keer aan de orde in de klankbordgroepen:

1^e keer vaststellen van de werkzaamheden/risico's die verder uitgewerkt moeten worden.

2^e keer bespreking van het concept voor de arbocatalogus van het onderwerp

3^e keer vaststellen van de definitieve versie.

(foto: Michel de Groot)

Praktijkvoorbeeld 3:

Notitie arbocatalogus waterbouw

1. Projectnaam: Arbocatalogus Waterbouw

2. Beschrijving

2.1. Achtergrond

Sinds 1 november 1999 is de huidige Arbeidsomstandighedenwet van kracht, bekend onder de naam Arbo-wet 1998. Daarin worden de eisen beschreven, die worden gesteld aan een goed arbeidsomstandighedenbeleid. Bij de invoering van de wet is afgesproken, dat er een evaluatie zou volgen. De Sociaal Economische Raad (SER) heeft deze evaluatie uitgevoerd en in oktober 2004 de resultaten gepubliceerd. De kern was dat de verantwoordelijkheid van een goed arbeidsomstandighedenbeleid vooral bij werkgevers en werknemers zou moeten liggen en dat zij meer vrijheid zouden moeten krijgen om dit beleid vorm te geven.

In mei 2006 heeft het kabinet een wetsvoorstel ingediend tot wijziging van de arbeidsomstandighedenwet, waarin het SER-advies grotendeels is overgenomen. De belangrijkste uitgangspunten van het wetsvoorstel zijn als volgt omschreven:

1. De wet beoogt de werknemers te beschermen tegen de gevaren voor veiligheid en gezondheid, daar zij tijdens en na hun werkzame leven gezond moeten kunnen blijven. De wet wil ook goede arbeidsomstandigheden bevorderen in de overtuiging, dat dit bijdraagt tot hogere arbeidsproductiviteit en winstgevendheid van de bedrijven. Tenslotte helpt goed arbo-beleid bij het terugdringen van ziekte en arbeidsongeschiktheid.
2. De primaire verantwoordelijkheid voor het bereiken van goede arbeidsomstandigheden ligt binnen de ondernemingen, dus bij werkgever en werknemers. De overheid wil dit ondersteunen door binnen de Arbo-wet de kaders aan te geven waarbinnen werkgever en werknemer deze verantwoordelijkheid kunnen opnemen. Daartoe formuleert de overheid binnen de grenzen van hetgeen op grond van Europese richtlijnen is toegestaan de doelstellingen waaraan moet worden voldaan. Dit zijn zogeheten doelvoorschriften. Waar mogelijk worden concrete, handhaafbare grenswaarden genoemd, die behaald moeten worden. Indien dit niet mogelijk is, worden procesnormen omschreven.
3. Werkgevers en werknemers worden geacht per sector of per onderneming de manieren te beschrijven waarop aan de doelvoorschriften kan worden voldaan. Dit gebeurt in zogeheten arbeidscatalogi.

4. De handhaving van de Arbo-wet geschiedt door de Arbeidsinspectie. Bij het handhavingsbeleid vormt de arbeidscatalogus een referentiekader. Ook houdt de arbeidsinspectie rekening met risico's naar aanleiding van eigen observaties. Het inspectiebeleid wordt vooraf kenbaar gemaakt via zogenaamde sectorbrochures. Waar geen arbeidscatalogus aanwezig is, zal de arbeidsinspectie zelf haar beleid bepalen en bovendien strenger toezicht houden dan bij ondernemingen waar wel een arbeidscatalogus aanwezig is. De verwachte invoerdatum van de wet is 1 januari 2007, waarbij overgangsbepalingen zorg dragen dat werkgevers wel langer de tijd hebben om een arbeidscatalogus te ontwikkelen. Hoewel op details werkgevers- en werknemersorganisaties nog wel opmerkingen hebben, steunen zij op hoofdlijnen het wetsvoorstel. Het ligt dan ook voor de hand om nu te starten met het samenstellen van een Arbocatalogus voor de waterbouw. In de afgelopen jaren is er al veel materiaal ontwikkeld, dat opgenomen kan worden in de catalogus (o.a. veiligheidshandboek waterbouw, veiligheidsinstructies veiligheidscatalogus voor de bouw (Abomafoon)).

2.2. Definitie van de probleemstelling

Op welke wijze kunnen we binnen de waterbouwbranche op basis van bestaande documenten een arbeidscatalogus samenstellen, die aangeeft op welke wijze werkgevers in de branche de doelvoorschriften uit de nieuwe Arbo-wet kunnen behalen?

2.3. Doel van het project

Het samenstellen van een arbeidscatalogus op basis van bestaande documenten, met een beschrijving van de manieren waarop werkgevers in de waterbouwbranche de doelvoorschriften uit de (nieuwe) Arbo-wet kunnen behalen.

2.4. Relatie met andere projecten

De inhoud van de arbeidscatalogus kan in grote mate worden samengesteld op basis

van reeds ontwikkelde documenten, zoals daar zijn:

- Handboek VGM voor de waterbouw (2005);
- Veiligheidsinstructies waterbouw (2005);
- Veiligheidscatalogus voor de bouw (Abomafoon);
- Richtlijnen werken met verontreinigde grond en verontreinigd grondwater (CROW P-132);
- Veiligheidsmanagementsystemen van individuele werkgevers in het kader van de internationale veiligheidsmanagement –code (ISM-code);
- AI-bladen;
- Overige relevante publicaties.

3. Projectresultaten

3.1. Eind resultaat

Een arbocatalogus voor de waterbouw.

3.2. Tussentijdse resultaten

- Overeenstemming met werknemersorganisaties over de aard en omvang van het project
- Een nadere uitwerking van de eisen en randvoorwaarden, die aan de arbeidscatalogus waterbouw gesteld worden.
- De definitieve arbeidscatalogus

4. Realisatie van het project

4.1. Algemeen

De waterbouwbranche kent nadrukkelijk een diversiteit aan bedrijven, zowel in omvang als in aard van de activiteiten. Gezien deze omstandigheden lijkt het goed om te streven naar een arbeidscatalogus op brancheniveau, die ruimte biedt aan werkgevers om binnen de eigen omgeving verder vorm te geven aan hun arbeidsomstandighedenbeleid.

Daar waar de Arbo-wet nadrukkelijk de verantwoordelijkheid voor een goed arbeidsomstandighedenbeleid legt bij werkgevers en werknemers, zullen bij een arbeidscatalogus op brancheniveau de werknemersorganisaties nadrukkelijk betrokken moeten worden bij het tot stand komen van de arbeidscatalogus. De vakbonden zijn daarom via het Opleidings- en Ontwikkelingsfonds Waterbouw benaderd voor overleg over de aard en omvang van het project, evenals over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden. Uitgangspunt daarbij is dat het uitvoerende werk wordt Projectplan Paritaire Werkgroep Arbocatalogus Waterbouw 17 jan. 2007 overgelaten aan een externe partij en werkgevers en werknemers nadrukkelijk de rol van toezichthouder (d.m.v. stuurgroep) en begeleider (d.m.v. werkgroep) krijgen.

Aangezien de arbeidscatalogus in ieder geval antwoord moet geven hoe de branche invulling denkt te geven aan de nieuwe Arbo-wet, zullen de in de wet genoemde algemene en specifieke arbeidsrisico's met de bijbehorende normen geïventariseerd moeten worden. Daarnaast moet worden bekeken in hoeverre de reeds beschikbare documenten op het gebied van veiligheid, welzijn en milieu reeds voldoende antwoord geven op de genoemde risico's. Het streven is om de arbeidscatalogus te beperken tot een letterlijke catalogus van bestaande documenten, waar via een begeleidend hoofdstuk de relatie tussen de arbeidsrisico's en de in de waterbouw gehanteerde werkwijzen worden aangegeven. Indien de wettelijke kaders hiertoe aanleiding geven zouden de bestaande documenten verder kunnen worden aangescherpt of worden uitgebreid.

Na deze inventarisatie volgt de uitwerking van het geheel in een overzichtelijke publicatie ten behoeve van de VBKO-leden.

4.2 Werkzaamheden per uitvoeringsfase

Fase 1:

Tijdens fase 1 vindt overleg plaats tussen het VBKO en de werkgeversorganisaties FNV Bouw en de Hout- en Bouwbond CNV, uitmondend in een overeenstemming over de aard en omvang van het project. Dit gebeurt via het Opleidings- en Ontwikkelingsfonds Waterbouw.

Fase 2:

Een paritaire werkgroep met materiedeskundigen van de VBKO (bijvoorbeeld leden van de Arbo commissie) en van de werknemersorganisaties zal zich buigen over eisen en randvoorwaarden van het project. Daarbij zal het bureau van de VBKO advies inwinnen bij MKB-Nederland om te profiteren van de ervaring van andere branches. Het lijkt ook verstandig om in dit stadium ook advies in te winnen bij de Arbeidsinspectie, daar deze de arbeidscatalogus als referentie voor inspecties gaat gebruiken. Het resultaat hiervan wordt voorgelegd aan het bestuur van het Opleidings- en Ontwikkelingsfonds Waterbouw, die daarmee de rol van stuurgroep vervult. De financiering van het project wordt eveneens voorgelegd aan het bestuur van het Opleidings- en Ontwikkelingsfonds Waterbouw.

Fase 3:

In fase 3 zal, na akkoord van financiering, een externe partij onder toezicht van het Opleidings- en Ontwikkelingsfonds Waterbouw en onder begeleiding van de paritaire werkgroep het project uitvoeren. De start van fase 3 ligt bij de inventarisatie van de te benoemen arbeidsrisico's en het overzicht van beschikbare praktijkvoorbeelden. Vervolgens volgt het opstellen van de indeling van de catalogus en de uitwerking daarvan. Dit mondt uit in de definitieve arbeidscatalogus waterbouw.

5. Tijdsplanning

5.1. Complete project

Startdatum: december 2006

Einddatum: 30 juni 2007

Praktijkvoorbeeld 4:

DeArbocatalogus.nl

Ontwikkel uw eigen arbocatalogus

Naar een arbocatalogus in 7 stappen...

U wilt een arbocatalogus ontwikkelen. Hiervoor kunt u extern advies inhuren, maar u kunt de ontwikkeling ook geheel of ten dele zelf aanpakken. Dat verhoogt de betrokkenheid en verlaagt uw kosten.

Het document “**Naar een arbocatalogus in 7 stappen...**” helpt u als u het proces (deels) zelf wilt aansturen en/of uitvoeren.

“**Naar een arbocatalogus in 7 stappen**” is te vinden op: www.DeArbocatalogus.nl.

Hierop vindt u ook praktische tips en andere nuttige instrumenten die u ondersteunen bij de ontwikkeling van uw arbocatalogus:

- Het **Basismodel Arbocatalogus** is software waarmee u uw eigen catalogus op maat kunt inrichten en bouwen. Zo kunt u snel aan de slag. Branches en bedrijven kunnen hier gratis gebruik van maken. Zie voor een demo, de voorwaarden en aanmelding op: www.DeArbocatalogus.nl.
- Met de **Intentiewijzer** checkt u of een catalogus zinvol en haalbaar is voor uw organisatie.
- De **handreikingen arborisico's** geven een aanpak en basisinhoud voor vijf belangrijke arborisico's.

Helpdesk

AWVN en MKB-Nederland kunnen u ondersteunen bij het ontwikkelen van uw arbocatalogus. De makers van de website www.DeArbocatalogus.nl leiden u graag rond om de voor u meest geschikte instrumenten en mogelijkheden te laten zien.

Voor meer informatie over het stappenplan of om een inlogcode aan te vragen voor het Content Management Systeem van het Basismodel Arbocatalogus kunt u contact opnemen met de helpdesk van [DeArbocatalogus.nl](http://www.DeArbocatalogus.nl):

tel. 070 – 850 88 90

e-mail info@DeArbocatalogus.nl

www.DeArbocatalogus.nl

of met de projectleiders:

drs. Joyce Schaeffer (sr. adviseur arbeid en gezondheid, AWVN) en

drs. Ingrid Larmoyeur (sr. projectleider arbo, MKB-Nederland)

DeArbocatalogus.nl is een initiatief van
werkgeversverenigingen AWVN en MKB-Nederland

Naar een arbocatalogus in 7 stappen...

U wilt een arbocatalogus ontwikkelen. Hiervoor kunt u extern advies inhuren, maar u kunt de ontwikkeling ook geheel of ten dele zelf aanpakken. Dat verhoogt de betrokkenheid en verlaagt uw kosten. Het document “Naar een arbocatalogus in 7 stappen...” helpt u als u het proces (deels) zelf wilt aansturen en/of uitvoeren.

Processchema en checklists

Klik op één van de 7 stappen in het onderstaande schema (ga daarvoor naar www.dearbocatalogus.nl/stappenplan+arbocatalogus) en u krijgt een gedetailleerde beschrijving van de activiteiten die u per stap kunt doorlopen en uitvoeren. Het schema is een suggestie voor de wijze waarop een project kan worden ingericht. De 7 stappen zijn zo logisch mogelijk opgezet. Maar geen enkel project verloopt op exact dezelfde wijze. Het stappenplan is bedoeld als een handreiking waaruit u die dingen kunt halen die voor u nuttig zijn. Per stap worden het doel en het eindresultaat aangegeven. Elke stap is verdeeld in een aantal substappen, volgens een vaste indeling: naam, doel, gewenst resultaat, door werkgevers te beantwoorden vragen, informatie. Bij sommige (sub)stappen treft u nuttige checklists e.d. aan. Hiervan is een deel gereed en een deel wordt in de loop van 2009 aangevuld.

De 7 stappen:

›	Stap 1 : Intentiefase (verkenning)	p. 41
›	Stap 2 : Projectvoorbereiding	p. 46
›	Stap 3 : Programma van eisen	p. 48
›	Stap 4 : Bouw	p. 53
›	Stap 5 : Verzamelen, vullen en vaststellen	p. 56
›	Stap 6 : Testfase	p. 59
›	Stap 7 : Goedkeuren en implementeren	p. 62

Stap 1 : Intentiefase (verkenning)

Doel:

Vaststellen of je als brancheorganisatie met de arbocatalogus aan de slag wilt.

Resultaat:

Besluit tot wel of niet starten van een traject om tot een arbocatalogus te komen.

◦	Stap 1.1 : Oriënteren op de arbocatalogus
◦	Stap 1.2 : Vaststellen doelgroep catalogus
◦	Stap 1.3 : Zijn er arbocatalogi voor vergelijkbare branches?
◦	Stap 1.4 : Analyse van te betrekken partijen en hun verwachtingen.
◦	Stap 1.5 : Inspanning inschatten voor het maken, beheer en onderhoud.
◦	Stap 1.6 : Prioritaire arborisico's verkennen.
◦	Stap 1.7 : Intentie vaststellen en voorbereiding van de besluitvorming.
◦	Stap 1.8 : Besluitvorming op basis van ledenraadpleging.

Stap 1.1 : Oriënteren op de arbocatalogus

Doel:

Directie/het bestuur van de brancheorganisatie oriënteren zich op de meerwaarde van de arbocatalogus voor de brancheleden.

Resultaat:

Inzicht in voor- en nadelen van een arbocatalogus voor de branche.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat is een arbocatalogus?

Wat is de meerwaarde van het ontwikkelen van een arbocatalogus?

Wat gebeurt er als er geen arbocatalogus gemaakt wordt?

Wat zijn de wettelijke kaders?

Hoe sluit de arbocatalogus aan bij andere arbo-informatie of de RI&E van de brancheorganisatie?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Ministerie SZW: wat is een arbocatalogus](#)
- ▶ [Toetsingscriteria AI](#)

Stap 1.2 : Vaststellen doelgroep catalogus

Doel:

Goed weten voor wie de catalogus bedoeld is, zodat hiermee rekening gehouden kan worden bij de informatieanalyse en afstemmingsmomenten over de inhoud van de arbocatalogus.

Resultaat:

Overzicht van de sector/branche, bedrijven en doelgroepen binnen de bedrijven voor wie de arbocatalogus is bedoeld.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Voor welke branche/sector is de arbocatalogus?

Welke bedrijven vallen onder de branche?

Zijn er bedrijven die tot de branche/sector behoren maar die niet aangesloten zijn bij de branchevereniging?

Wie zijn de doelgroepen binnen de bedrijven (eindgebruikers) die de arbocatalogus gaan raadplegen?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Branche-indeling bij subsidieregeling arbocatalogi](#)
- ▶ [Subsidieregeling arbocatalogi verruiming subsidieregeling](#)
- ▶ [Voor wie is de arbocatalogus bedoeld.pdf](#)

Stap 1.3 : Zijn er arbocatalogi voor vergelijkbare branches?

Doel:

Nagaan of er elders al bruikbare informatie is die gebruikt kan worden.

Resultaat:

Overzicht van interessante arbocatalogi, eventuele raakvlakken en overlap.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke catalogi zijn afgerond en goedgekeurd of in wording?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Stand van zaken goedgekeurde catalogi](#)
- ▶ [Toetsingscriteria AI](#)

Stap 1.4 : Analyse van te betrekken partijen en hun verwachtingen.

Doel:

Duidelijk krijgen wie de verschillende partijen zijn die bij het maken van de arbocatalogus betrokken kunnen worden.

Wat zijn hun verwachtingen van de arbocatalogus?

Resultaat:

Beschrijving van relevante partijen die bij het maken van de arbocatalogus betrokken kunnen worden en een overzicht van hun verwachtingen.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke (interne en externe) partijen kunnen bij het maakproces betrokken worden om tot een voor de leden bruikbare arbocatalogus te komen?

Wat verwachten zij van de arbocatalogus?

Welke interne en/of externe deskundigheid is nodig?

Hoe kunnen de vakbonden het beste erbij betrokken worden?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Toetsingscriteria FNV Bondgenoten](#)
- ▶ [Toetsingscriteria van de CNV](#)
- ▶ [Informatie Unie MHP](#)
- ▶ [AWVN Project AC checklist relevante partijen te betrekken bij het samenstellen arbocatalogus.pdf](#)

Stap 1.5 : Inspanning inschatten voor het maken, beheer en onderhoud.**Doel:**

Zicht krijgen op inspanning in tijd en geld om een arbocatalogus te maken en te onderhouden.

Resultaat:

Inschatting van tijd en geld dat nodig is om een arbocatalogus te maken, onderhouden en beheren.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat kost het aan tijd en geld om een catalogus te maken?

Wordt het een website of een papieren document?

Hoe worden onderhoud en beheer geregeld?

Komt de branche in aanmerking voor subsidie?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Subsidieregeling arbocatalogi](#)
- ▶ [Subsidieregeling arbocatalogi verruiming subsidieregeling](#)
- ▶ [Informatie over kosten in de Intentiewijzer](#)
- ▶ [Checklist kosten implementatie, onderhoud en beheer.pdf](#)

Stap 1.6 : Prioritaire arborisico's verkennen.

Doel:

Verkennen welke prioritaire arborisico's in de arbocatalogus opgenomen zouden moeten worden.

Resultaat:

Voorstel van de in de arbocatalogus op te nemen prioritaire arborisico's.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Hoe zijn prioritaire arborisico's vast te stellen?

Welke partijen kunnen hierbij geraadpleegd worden?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Overzicht branchebrochures](#)
- ▶ [Vaststellen prioritaire arborisico's.pdf](#)

Stap 1.7 : Intentie vaststellen en voorbereiding van de besluitvorming.

Doel:

Op basis van stappen 1.1-1.5 een intentie vaststellen.

Resultaat:

Beargumenteed advies om al dan niet een arbocatalogus te gaan maken.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is het wenselijk om een arbocatalogus te maken op basis van verzamelde informatie?

Zijn er (globaal) voldoende tijd, geld en kennis aanwezig?

Wat gebeurt er als er geen arbocatalogus komt?

Is het wenselijk om over de arbocatalogus een cao-afspraken te maken?

Wie gaat de volgende stappen zetten?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Afspraken in de CAO over de arbocatalogus.pdf](#)

Stap 1.8 : Besluitvorming op basis van ledenraadpleging.

Doel:

Instemming van leden verkrijgen op het voorstel om tot een arbocatalogus te komen.

Resultaat:

Besluit om een arbocatalogus te maken met heldere doelstellingen, resulterend in een formele opdrachtverstrekking aan een projectleider.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is het nodig om de leden te raadplegen?

Hoe moeten de leden worden geraadpleegd?

Welke argumenten zullen leden vooral willen horen?

Stap 2 : Projectvoorbereiding

Doel:

Plannen en bewaken van het traject om een arbocatalogus te realiseren.

Resultaat:

Projectplan.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

▶ [Subsidieregeling arbocatalogi en verruiming subsidieregeling](#)

▶ [Subsidieregeling arbocatalogi en verruiming](#)

- **Stap 2.1 : Projectorganisatie opzetten**
- **Stap 2.2 : Projectstappen beschrijven.**
- **Stap 2.3 : Planning en begroting maken.**
- **Stap 2.4 : Communicatieoverzicht maken.**

Stap 2.1 : Projectorganisatie opzetten

Doel:

Projectorganisatie opzetten waarin de leden namens hun achterban of op grond van specifieke deskundigheid vertegenwoordigd zijn.

Gewenste projectdeelnemers werven.

Resultaat:

Projectorganisatie is samengesteld.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke partijen moeten op welke wijze betrokken worden in het traject?

Zijn alle partijen in de juiste verhouding vertegenwoordigd?

Wat kan de branche met haar leden zelf en waar is hulp nodig?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

▶ [Checklist relevante partijen te betrekken bij het samenstellen arbocatalogus.pdf](#)

Stap 2.2 : Projectstappen beschrijven.

Doel:

Planmatige aanpak van het traject realiseren t.b.v. de beheersing van doorlooptijd, inzet van mensen en middelen.

Resultaat:

Overzicht van de projectstappen is gemaakt.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat zijn de projectstappen en in welke volgorde moeten ze gezet worden?

Wie zijn betrokken bij de voorbereiding of uitvoering van de verschillende stappen?

Waar liggen de beslismomenten en wie nemen de beslissingen?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Gebruikmaking van de stappen 3 en verder.

Stap 2.3 : Planning en begroting maken.**Doel:**

Inzicht krijgen in een tijdpad en de gevraagde investeringen voor de arbocatalogus.

Resultaat:

Projectplan met planning en budget is gereed.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat is een reële timing?

Wat is de benodigde inzet in mensen en middelen?

Welke budget is nodig?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

► [Intentiewijzer](#).

Stap 2.4 : Communicatieoverzicht maken.**Doel:**

Communicatielijnen tussen partijen en waarover zij moeten communiceren helder maken.

Resultaat:

Communicatieoverzicht.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Waarover (en eventueel wanneer) moeten de verschillende partijen in het project communiceren?

Op welke momenten, hoe en waarover worden gebruikers geraadpleegd?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Informatie volgt.

Stap 3 : Programma van eisen

- **Stap 3.1 : Meer gedetailleerde inventarisatie van de arborisico's maken.**
- **Stap 3.2 : Zoekstructuur voor de website vaststellen.**
- **Stap 3.3 : Welke informatie over de arborisico's moet de AC bevatten?**
- **Stap 3.4 : Welke informatie over wetgeving (minimum-eisen) in de AC opnemen**
- **Stap 3.5 : Hoe worden de oplossingen beschreven.**
- **Stap 3.6 : Voorbeelden van goede ervaringen wel of niet in de AC opnemen?**
- **Stap 3.7 : Naast oplossingen ook andere informatie in de AC opnemen?**
- **Stap 3.8 : Koppeling maken met branche-RI&E en andere branche-informatie?**
- **Stap 3.9 : Communicatieplan voor de introductie van de AC maken.**

Stap 3.1 : Meer gedetailleerde inventarisatie van de arborisico's maken.

Doel:

Vaststellen op welke werkplek of bij welke handeling de prioritaire risico's voorkomen, om voldoende maatwerk- en praktische oplossingen te kunnen beschrijven.

Resultaat:

Lijst met arborisico's gekoppeld aan handelingen, beroep, werkplek of combinaties hiervan.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wie moeten betrokken worden bij de inventarisatie van prioritaire arborisico's?

Hoe kunnen arborisico's voor de gebruiker herkenbaar gekoppeld worden aan bijvoorbeeld beroep, werkplek, machines/arbeidsmiddelen of combinaties hiervan?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Stand van zaken goedgekeurde catalogi](#)
- ▶ [Voorbeelden inventarisatie arborisico's.pdf](#)

Stap 3.2 : Zoekstructuur voor de website vaststellen.

Doel:

Zorgen voor logische zoekingen op de website, zodat gebruikers de informatie gemakkelijk kunnen vinden.

Resultaat:

Overzicht met concreet benoemde zoekingen in een logische volgorde, met een beschrijving van de informatie die gebruikers achter de zoekingen moeten kunnen vinden.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat is een zoekstructuur en waarom is die nodig?

Uit welke elementen kan een zoekstructuur bestaan en hoe kunnen deze uitgewerkt worden?

Hoe zullen gebruikers van de arbocatalogus gaan zoeken?

Welke informatie moet het zoeken opleveren?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

► Informatie volgt.

Stap 3.3 : Welke informatie over de arborisico's moet de arbocatalogus bevatten?

Doel:

Vaststellen hoe de risicogroepen op een uniforme manier omschreven worden.

Resultaat:

Format voor het op uniforme wijze maken van risico-omschrijvingen in de arbocatalogus.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke informatie kan er in de beschrijving van een arborisicogroep staan?

Wat willen/moeten de gebruikers kunnen vinden?

Is het verstandig deze keuze ook te toetsen in de bedrijven?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Informatie volgt.

Stap 3.4 : Welke informatie over wetgeving (minimum-eisen) in de arbocatalogus opnemen

Doel:

Nagaan welke informatie gebruikers nodig hebben over de wet- en regelgeving omtrent relevante arborisico's.

Resultaat:

Format of afspraken voor de beschrijving van wet- en regelgeving in de arbocatalogus.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat zijn de voor de geselecteerde arborisico's relevante eisen uit de Arboret en beleidsregels?

Welke minimumeisen worden gekoppeld aan oplossingen en welke worden meer algemeen beschreven bij de arborisico's?

Wil de branche andere afspraken maken dan in de Arboret (alleen hogere eisen toegestaan) en/of beleidsregels zijn opgenomen?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Overzicht beleidsregels.pdf](#)

Stap 3.5 : Hoe worden de oplossingen beschreven.

Doel:

Op eenduidige wijze oplossingen beschrijven, zodat hierin alle elementen staan die gebruikers erover willen weten.

Resultaat:

Format voor de beschrijving van oplossingen met duidelijke handleiding en voorbeelden.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Op welke wijze kunnen oplossingen beschreven worden en wat zijn de overwegingen daarbij?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Overzicht branchebrochures](#)
- ▶ [Checklist beschrijving van een oplossing in een format.doc](#)
- ▶ [Checklist beschrijving van een oplossing in een format.pdf](#)

Stap 3.6 : Voorbeelden van goede ervaringen wel of niet in de arbocatalogus opnemen?

Doel:

Vaststellen of het wenselijk is goede ervaringen apart in de catalogus op te nemen.

Resultaat:

Besluit om wel of niet goede ervaringen in de arbocatalogus op te nemen en zo ja, op welke wijze.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is het zinvol om goede ervaringen in de arbocatalogus op te nemen?

Hoe kunnen goede ervaringen in de arbocatalogus opgenomen worden?

Zijn er goede ervaringen die niet tot de algemeen geldende oplossingen gerekend kunnen worden, maar wel interessant zijn om met de branche te delen?

Wat zijn de voor- en nadelen?

Hoe kan duidelijk gemaakt worden dat oplossingen niet de status van algemene oplossingen krijgen?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

- ▶ Informatie volgt.

Stap 3.7 : Naast oplossingen ook andere informatie in de arbocatalogus opnemen?

Doel:

Nagaan welke andere informatie gebruikers willen kunnen vinden in de arbocatalogus. Hoe moet de informatie er uit zien?

Resultaat:

Overzicht van alle informatie die gebruikers in de arbocatalogus kunnen vinden, met zoekingen en het format waarin de informatie wordt weergegeven.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke informatie is op te nemen in de arbocatalogus?

Waar wil de branche de arbocatalogus voor gebruiken?

Zijn er bijvoorbeeld tools/meetinstrumenten/checklists om de risico's in kaart te brengen die de branche via de arbocatalogus wil aanbieden?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Informatie volgt.

Stap 3.8 : Koppeling maken met branche-RI&E en andere branche-informatie?

Doel:

Nagaan welke koppelingen met de branche RI&E of andere branche-informatie moeten worden gerealiseerd.

Resultaat:

Lijst met gewenste koppelingen en hoe en waar deze in de arbocatalogus opgenomen gaan worden.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Hoe kan de catalogus aansluiten bij de branche-RI&E?

Welke branche-informatie moet toegankelijk worden via de arbocatalogus?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Informatie volgt.

Stap 3.9 : Communicatieplan voor de introductie van de arbocatalogus maken.

Doel:

Draagvlak creëren bij de toekomstige gebruikers voor het gebruiken van de arbocatalogus, door hen op diverse tijdstippen te informeren en te betrekken.

Resultaat:

Communicatieplan met acties en tijdstippen om gebruikers optimaal bij de arbocatalogus te betrekken en hen erover te informeren.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wanneer willen gebruikers geïnformeerd worden en waarover?

Wie moeten waarom bereikt worden en hoe kan dit?

Welk soort communicatiemiddel moet daarvoor gebruikt worden?

Welke ondersteuning wil de branche aanbieden (helpdesk, begeleiding in de praktijk?)

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Informatie volgt.

Stap 4 : Bouw

Doel:

Maken van een "lege" arbocatalogus die voldoet aan het functioneel ontwerp en die door de inhoudsdeskundigen gevuld kan worden.

Resultaat:

Een "lege" arbocatalogus in de juiste vormgeving, met de juiste zoekingen en navigatiestructuur.

- **Stap 4.1 : Regelen van hosting door AAVN of van hosting eigen beheer.**
- **Stap 4.2 : Formaat voor "oplossingen" instellen.**
- **Stap 4.3 : Lay-out en vormgeving kiezen of laten maken.**
- **Stap 4.4 : Gebruikers aanmaken**
- **Stap 4.5 : Zoekstructuur inregelen**
- **Stap 4.6 : Navigatiestructuur maken.**
- **Stap 4.7 : Testinhoud opvoeren**

Stap 4.1 : Regelen van hosting door AAVN of van hosting eigen beheer.

Doel:

Ervoor zorgen dat de arbocatalogus gehost wordt op een server die goed bereikbaar is en waarvoor beveiliging en back-up goed is verzorgd.

Voor een server die in eigen beheer wordt ingericht gelden [deze specificaties](#) (ga voor een link naar de betreffende specificaties naar www.DeArbocatalogus.nl).

Resultaat:

Een server die bereikbaar is, met adequate beveiliging en back-ups.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is de technische expertise beschikbaar om hosting in eigen beheer te verzorgen?

Zijn er mensen beschikbaar voor de (technische) helpdesk?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

- ▶ Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 4.2 : Formaat voor "oplossingen" instellen.

Doel:

Zorg voor een invoerformaat voor een "oplossing" waarin alle gewenste gegevens kunnen worden ingevoerd. Welke gegevens allemaal bij een "oplossing" horen, is door de projectgroep vastgesteld in stap 3.5.

Resultaat:

Een juist invoerformaat.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 4.3 : Lay-out en vormgeving kiezen of laten maken.

Doel:

Zorgen voor een goede vormgeving, d.w.z. een presentatie van de inhoud die het gebruik van de arbocatalogus vergemakkelijkt en herkenbaar is voor de branche.

Resultaat:

Een goed en herkenbaar vormgegeven arbocatalogus.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Bieden de meegeleverde lay-outs een goed startpunt voor de arbocatalogus van uw branche?
Aan welke specifieke wensen van uw branche kan niet worden tegemoetgekomen middels de meegeleverde lay-outs?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 4.4 : Gebruikers aanmaken

Doel:

Toegang verlenen voor degenen die verantwoordelijk zijn voor het opvoeren en beheren van de inhoud van de arbocatalogus.

Resultaat:

Toegang voor gebruikers.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke mensen zijn betrokken bij het opvoeren en beoordelen van de inhoud van de arbocatalogus?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 4.5 : Zoekstructuur inregelen

Doel:

Ervoor zorgen dat de inhoud doorzoekbaar is op de gewenste kenmerken, volgend uit het functioneel ontwerp dat door de projectgroep is vastgesteld in stap 3.2.

Resultaat:

Een werkende zoekstructuur.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 4.6 : Navigatiestructuur maken.

Doel:

Ervoor zorgen dat de risico's, beschikbare oplossingen, tools en andere informatie voor de gebruiker via de navigatiestructuur gemakkelijk te vinden zijn.

Resultaat:

Een navigatiestructuur en sitemap die alle risico's, oplossingen, tools en andere informatie bevat.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Moet de navigatie naar de risico's en oplossingen automatisch worden opgebouwd (opties: via hoofdproces of via risicogroep) of handmatig?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 4.7 : Testinhoud opvoeren

Doel:

De zekerheid verkrijgen dat de inhoud goed opvoerbaar, doorzoekbaar en vindbaar is.

Resultaat:

Een goede navigatie- en zoekstructuur.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding (per 1 november 2008)

Stap 5 : Verzamelen, vullen en vaststellen

Doel:

De arbocatalogus voorzien van content.

- **Stap 5.1 : Methoden om informatie te verzamelen.**
- **Stap 5.2 : Wie gaat de informatie verzamelen?**
- **Stap 5.3 : Oplossingen selecteren.**
- **Stap 5.4 : Informatie beoordelen.**
- **Stap 5.5 : Eindredactie.**
- **Stap 5.6 : Informatie goedkeuren.**
- **Stap 5.7 : Informatie inbrengen in de software.**

Stap 5.1 : Methoden om informatie te verzamelen.

Doel:

Afspraken maken over de methoden voor het verzamelen van oplossingen en andere informatie voor de onderdelen van de arbocatalogus.

Resultaat:

Duidelijk is welke methoden worden gebruikt om informatie te verzamelen.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Hoe kan de informatie voor de arbocatalogus verzameld worden?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

- ▶ Informatie volgt.

Stap 5.2 : Wie gaat de informatie verzamelen?

Doel:

Personen aanwijzen die de oplossingen en informatie voor de arbocatalogus gaan verzamelen.

Resultaat:

Vastgesteld is welke medewerkers of externen verantwoordelijk zijn voor de aanlevering van welke oplossingen en andere informatie.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wie kunnen bijdragen aan het verzamelen van oplossingen en anderen informatie?

Zijn er bij de brancheleden medewerkers die kunnen helpen?

Wie doet welk deel van het werk?

Stap 5.3 : Oplossingen selecteren.

Doel:

De projectgroep moet een selectie maken uit de aangeleverde oplossingen en beoordelen andere informatie naar wens zijn. Hun opmerkingen worden in de arbocatalogus verwerkt.

Resultaat:

Besloten is welke oplossingen worden geselecteerd en uitgewerkt in het format voor de beschrijving van oplossingen.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Zijn de aangeleverde oplossingen en informatie geschikt voor de doelgroep?

Is de aangeleverde informatie volledig?

Zijn de oplossingen toepasbaar en algemeen geaccepteerd?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Checklist beschrijving van een oplossing in een format.DOC](#)
- ▶ [Checklist beschrijving van een oplossing in een format.pdf](#)
- ▶ [Criteria voor de beoordeling van een oplossing.DOC](#)
- ▶ [Criteria voor de beoordeling van een oplossing.pdf](#)

Stap 5.4 : Informatie beoordelen.

Doel:

De projectgroep moet in overleg met achterban beoordelen of de aangeleverde oplossingen en andere informatie naar wens zijn. Hun opmerkingen worden verwerkt.

Resultaat:

Opmerkingen en wijzigingen van de doelgroepverteenwoordiging in de projectgroep worden verwerkt.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Mogelijke criteria voor de beoordeling van de aangeleverde informatie.pdf](#)

Stap 5.5 : Eindredactie.

Doel:

Eindredactie zorgt voor afstemming van de verschillende onderdelen op elkaar en voor een in stijl gelijkvormige formulering.

Resultaat:

Definitieve inhoud van de catalogus is opgeleverd, op elkaar afgestemd en eenvormig van stijl.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wat is in de branche de meest gewenste aanspreek- en schrijfstijl?

Wie gaat alle teksten op stijl harmoniseren?

Is er een externe tekstschrijver nodig?

Stap 5.6 : Informatie goedkeuren.

Doel:

Informatie in de arbocatalogus wordt voor de laatste maal voorgelegd aan de projectgroep voor goedkeuring.

Resultaat:

Door de projectgroep goedgekeurde inhoud voor de arbocatalogus.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is het eindresultaat qua inhoud en stijl acceptabel voor de branche?

Hoe betrekken projectgroepleden hun achterban hierbij?

Stap 5.7 : Informatie inbrengen in de software.

Doel:

Software vullen met informatie.

Resultaat:

Werkende en gevulde arbocatalogus.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Zie handleiding van het CMS-systeem per 1 november 2008.

Stap 6 : Testfase

Doel:

De applicatie werkt en de inhoud ervan sluit aan op gewenste functionaliteit (kan men vinden wat men zoekt).

◦	Stap 6.1 : Testfase voorbereiden.
◦	Stap 6.2 : Test uitvoeren.
◦	Stap 6.3 : Testresultaten verwerken.
◦	Stap 6.4 : Eindresultaat vaststellen.
◦	Stap 6.5 : Formele vaststelling door sociale partners.
◦	Stap 6.6 : Toetsing Arbeidsinspectie aanvragen.

Stap 6.1 : Testfase voorbereiden.

Doel:

Testgroep vaststellen, vragen formuleren, antwoordcategorieën bepalen, afspraken over de verwerking van de resultaten maken.

Resultaat:

Protocol voor de test met werkwijze, vragen, deelnemers, etc. Bekend is wie gaan testen (welke bedrijven uit de branche, welke werknemers), hoe de test verloopt en wat de vragen zijn voor degenen die testen.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Zijn alle doelgroepen (toekomstige gebruikers) vertegenwoordigd in de testgroep?
Worden er (zoek)opdrachten gegeven aan de testgroep of bepaalt de groep zelf wat en hoe zij test?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

► [Protocol voor uitvoeren test van de website.DOC](#)

Stap 6.2 : Test uitvoeren.

Doel:

Testgroep gaat aan de slag met de arbocatalogus.

Resultaat:

Overzicht met de resultaten van de test en voorstellen tot aanpassingen. De testgroep voert de testen uit en geeft de resultaten aan.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Zijn de functionaliteiten van de arbocatalogus voldoende? Is de informatie gemakkelijk te vinden?

Werkt alles naar behoren?

Is de werking van de software zelfverklarend?

Deels naar fase 4 te brengen.

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

► [Protocol voor uitvoeren test van de website.DOC](#)

Stap 6.3 : Testresultaten verwerken.

Doel:

Testresultaten verwerken in de arbocatalogus.

Resultaat:

De arbocatalogus is aangepast aan de bevindingen van de test.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Hoe kunnen de resultaten verwerkt worden zonder dat de hele software op zijn kop gaat?

Moeten er extra applicaties en functionaliteiten toegevoegd worden?

Is de gebruikersvriendelijkheid voldoende voor de doelgroep?

Stap 6.4 : Eindresultaat vaststellen.

Doel:

Eindresultaat vaststellen, zodat alles gereed is voor de laatste stap: de formele goedkeuring en implementatie.

Resultaat:

Software en content van de arbocatalogus zijn beide gereed en kunnen nu formeel namens de projectorganisatie aangeboden worden aan de sociale partners.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Zijn er nog aanpassingen of aanvullingen nodig?

Is er tevredenheid over wat er nu ligt?

Stap 6.5 : Formele vaststelling door sociale partners.

Doel:

Content van de arbocatalogus wordt door de sociale partners geaccordeerd.

Resultaat:

Een arbocatalogus waar de sociale partners achter staan en afspraken over onderhoud en beheer.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Kunnen beide sociale partners achter de inhoud van de arbocatalogus staan?

Hoe worden onderhoud en beheer geregeld?

Wat wordt de geldigheidsduur van de catalogus?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Toetsingscriteria FNV Bondgenoten](#)
- ▶ [Toetsingscriteria van de CNV](#)
- ▶ [Informatie Unie MHP](#)

Stap 6.6 : Toetsing Arbeidsinspectie aanvragen.**Doel:**

De arbocatalogus wordt aan de Arbeidsinspectie aangeboden voor toetsing.

Resultaat:

Een door de Arbeidsinspectie getoetste arbocatalogus.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is met de arbocatalogus voldaan aan de vier criteria die de Arbeidsinspectie hanteert?

Wie communiceert met de Arbeidsinspectie als zij vragen hebben over de arbocatalogus?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Toetsingscriteria AI](#)

Stap 7 : Goedkeuren en implementeren

Doel:

Vastleggen van de inhoud van de arbocatalogus en invoeren van de arbocatalogus voor gebruik door de branche.

- **Stap 7.1 : Beheer van de AC invullen.**
- **Stap 7.2 : Helpdesk of andere ondersteuning opstarten.**
- **Stap 7.3 : Communicatieplan (uit stap 3) bijstellen en uitvoeren.**
- **Stap 7.4 : Subsidie aanvragen.**
- **Stap 7.5 : Evaluatie.**

Stap 7.1 : Beheer van de arbocatalogus invullen.

Doel:

Vaststellen wie de beheerder wordt van de arbocatalogus. Vaststellen van de begeleidingscommissie bij het beheer.

Resultaat:

Beheerder is bekend. Aan de beheerder worden alle verzoeken tot aanvulling en wijzigingen doorgestuurd. De begeleidingscommissie fiatteert de aanpassingen en wijzigingen.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Gaat de brancheorganisatie de arbocatalogus zelf beheren of legt zij dit neer bij externen?
Hoe worden veranderingen in wetgeving en stand der techniek in de arbocatalogus verwerkt?
Wat zijn de kosten daarvan en is daar budget voor?
Wie gaan er in de begeleidingscommissie zitten?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- ▶ [Inrichting permanente begeleidingscommissie nadat arbocatalogus gereed is stap 7 3.pdf](#)
- ▶ [Checklist hoe beheer Arbocatalogus regelen stap 7 3.pdf](#)

Stap 7.2 : Helpdesk of andere ondersteuning opstarten.

Doel:

Helpdesk of andere vorm van ondersteuning opleiden / installeren voor bedrijven om zowel IT-vragen als inhoudelijke vragen te beantwoorden.

Resultaat:

Werkende helpdesk of andere ondersteuning die telefonisch of per e-mail gestelde vragen door bedrijven en werknemers uit de branche snel en accuraat behandelt.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Gaat de brancheorganisatie de helpdesk zelf beheren of legt zij dit neer bij externen?
Wordt gekozen voor telefoon, e-mail of beide?
Wat zijn de kosten daarvan en is daar budget voor?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

► Informatie volgt.

Stap 7.3 : Communicatieplan (uit stap 3) bijstellen en uitvoeren.**Doel:**

Introduceren van de arbocatalogus bij en stimuleren van het gebruik door bedrijven.

Resultaat:

Bedrijven en werknemers weten dat er een werkende arbocatalogus is, waar zij deze kunnen vinden en wat de voordelen ervan zijn.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Wie gaat het communicatieplan uitvoeren?
Wie coördineert alle activiteiten?

Stap 7.4 : Subsidie aanvragen.**Doel:**

Subsidie aanvragen door de brancheorganisatie bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Resultaat:

Toegekende subsidie van € 50.000,-.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Is voldaan aan de subsidiecriteria?
Aan welke rechtspersoon moet de subsidie overgemaakt worden?

Instrumenten/hulpmiddelen/werkvormen

(ga voor een link naar de betreffende documenten naar www.DeArbocatalogus.nl)

- [Branche-indeling bij subsidieregeling arbocatalogi](#)
- [Subsidieregeling arbocatalogi verruiming subsidieregeling](#)

Stap 7.5 : Evaluatie.

Doel:

Evaluëren van de arbocatalogus.

Resultaat:

Oordeel over hoe de arbocatalogus werkt en wat er verbeterd kan worden.

Te beantwoorden vragen door brancheorganisatie:

Welke mening hebben de gebruikers bij bedrijven over de arbocatalogus?

Hoe wordt de arbocatalogus gebruikt?

Wat kan er beter?

Hoe kunnen zij voorstellen doen ter verbetering of aanvulling?

DeArbocatalogus.nl

Ontwikkel uw eigen arbocatalogus

(foto: Chris Pennarts)

DEEL 2: DE TOETSING VAN DE ARBOCATALOGUS.

2.1. Inleiding.

In dit deel van de publicatie wordt de aandacht gericht op een belangrijk onderdeel van het proces: de toetsing door de Arbeidsinspectie. De toetsing is wellicht het meest belangrijke onderdeel van het gehele proces. Met de uitslag van de toetsing staat of valt de status van de arbocatalogus. Zonder toetsing is er eigenlijk niet eens sprake van een ‘arbocatalogus’, die door de Arbeidsinspectie wordt gebruikt bij de inspecties. Pas als de arbocatalogus getoetst en goedgekeurd is door de Arbeidsinspectie volgt er een mededeling in de Staatscourant dat voor sector X arbocatalogus Y is goedgekeurd en dat derhalve beleidsregel a,b en c vervallen zijn.

Allereerst wordt in dit deel het begrip ‘toetsing’ zelf toegelicht. Vervolgens worden de criteria van de AI, die bij de toetsing centraal staan beschreven. Daarna wordt stilgestaan bij de procedure voor de toetsing. Hierin wordt aandacht geschonken aan de termijn voor de toetsingsprocedure. Een aparte paragraaf wordt besteed aan de toetsingsbrief van de AI, waarin de resultaten van de toetsing worden beschreven en toegelicht. Hierin komt ook de status van de adviezen en tips van de AI voor de opstellers van de arbocatalogus aan bod. Het laatste paragraaf behandelt het vervolg van de toetsing: de arbocatalogus als referentiekader voor de handhaving door de AI.

2.2. Wat is ‘toetsing’?

“De overheid gaat ervan uit dat werkgevers en werknemers heel goed in staat zijn om een professionele arbocatalogus op te stellen. Daarom worden de catalogi niet uitgebreid getoetst. Wel wordt bekeken of de totstandkoming goed verlopen is en of de catalogus adequaat is. Samengevat wordt het volgende getoetst:

- Is beschreven voor welk werkgebied (branche/groep bedrijven) de catalogus bedoeld is?
- Vertegenwoordigen de opstellers de werkgevers en werknemers in dit werkgebied?
- Is de catalogus beschikbaar en bekend voor werkgevers en werknemers?
- Wordt bij navolging van de catalogus voldaan aan de doelvoorschriften? Dit punt wordt getoetst met een zogenaamde quickscan; is de catalogus begrijpelijk, logisch en niet in strijd met de wet? De arbocatalogi dienen als referentiekader voor de handhaving door de Arbeidsinspectie.”

Bovenstaande citaat is afkomstig van de website Arbo Nieuwe Stijl van het ministerie van SZW. In dit citaat vallen een paar dingen op. De verwachting (van de overheid) is dat sociale partners heel goed in staat zijn om een ‘professionele arbocatalogus’ samen te stellen. En daarnaast dat de catalogi ‘niet uitgebreid’ getoetst worden.

Bij de invulling van het begrip ‘toetsing’ moet bedacht worden dat de ‘toetsing’ als element in het arbobeleid even nieuw is als het fenomeen ‘arbocatalogus’ zelf. En dat betekent waarschijnlijk ook dat als over 5 jaar een beschrijving van het begrip ‘toetsing’ wordt gemaakt, die beschrijving heel anders is dan de beschrijving in deze publicatie. Toetsing moet gezien worden als een beoordeling door de AI, waarin de relatie tussen de in de arbocatalogus vastgelegde maatregelen enerzijds en de doelvoorschriften van de Arbo-wet anderzijds centraal staan. De Arbeidsinspectie beoordeelt met name of met de gekozen maatregelen de doelvoorschriften (in voldoende mate) worden gerealiseerd. Het onderzoek is voor een deel een analyse van de tekst zelf. Voor die beoordeling maakt de Arbeidsinspectie gebruik van de eigen expertise op onderwerpen (risico-expertise), van de ervaringen die ze heeft met de betreffende sector of vergelijkbare sectoren, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in inspectierapporten en in sancties (waarschuwingen, boetes, eisen, e.d.). En de Arbeidsinspectie zal bij de toetsing ook gebruik maken van de kennis die is opgeslagen in zogenaamde sectorbrochures. Ultimo februari 2009 zijn er 33 sectorbrochures gepubliceerd op de website van de Arbeidsinspectie. Volgens die website zijn er nog ruim 20 in voorbereiding.

De inhoudelijke toetsing speelt zich voor het belangrijkste deel af in het expertisecentrum van de AI, waarbij op onderdelen ervaringsdeskundigheid uit de praktijk wordt ingeschakeld.

Voor de toetsing van een arbocatalogus wordt steeds één eindverantwoordelijke functionaris van de AI aangewezen. Dat hoeft overigens niet altijd degene te zijn die als vaste contactpersoon voor de betreffende sector optreedt. Er zijn altijd meerdere AI-functionarissen bij de toetsing betrokken.

De toetsing ‘is niet uitgebreid’, zo kan op de SZW-website gelezen worden. In de publiciteit en in voorlichtingsmateriaal is ook wel de term ‘marginaal’ aan het

begrip toetsen gekoppeld. De ervaring leert echter dat er geen normen zijn voor de invulling van deze begrippen. De toetsing van de Arbocatalogus zal bij een positief oordeel leiden tot een rechtsgevolg, namelijk opname in de Verzamelbeleidsregel. Dat geeft het belang van die toetsing aan. Immers, de goedgekeurde arbocatalogi komen dan – op termijn – in de plaats van de beleidsregels.

De toetsing wordt afgerond met een schriftelijk document van de Arbeidsinspectie, de toetsingsbrief. In die toetsingsbrief van de AI wordt aangegeven of de betreffende arbocatalogus (of deel daarvan) de toetsing wel of niet heeft doorstaan. Zo niet, dan is er geen sprake van een arbocatalogus. Zo ja, dan wordt de arbocatalogus na de brief ook vermeld in de Verzamelbeleidsregel die in de Staatscourant wordt gepubliceerd.

Voorafgaand aan de inhoudelijke toelichting op diverse onderdelen van de toetsing nog even dit: de goedgekeurde arbocatalogus heeft niet de status van beleidsregels, en is geen wetgeving! In die zin kan de arbocatalogus niet dwingend worden opgelegd. De Arbocatalogus wordt in de handhavingspraktijk van de Arbeidsinspectie als ‘referentiekader’ gebruikt. Dat betekent dat gekeken wordt of de maatregelen uit de arbocatalogus in een bedrijf zijn toegepast. Zo ja, dan is voldaan aan de wettelijke verplichting. Zo niet dan moet de werkgever aantonen dat het beschermingsniveau van het doelvoorschrift uit de Arbo-wetgeving wel wordt gerealiseerd. En als dat gebeurt is er geen probleem.

2.3. De toetsingscriteria.

Naast de vragen over de inhoud van de toetsing (zie 2.2) staat op de website van de Arbeidsinspectie te lezen:

“Bent u bezig met het opstellen van een arbocatalogus?”

Voor een efficiënte marginale toetsing vragen wij uw aandacht voor het duidelijk en expliciet aangeven van de informatie waarop moet worden getoetst. Vooral ten aanzien van de eerste drie criteria: ‘werkgebied’, ‘opstellers’ en ‘kenbaarheid’. Dit voorkomt onnodige terugzending van de catalogus”.

Bovenstaande geeft aan dat de Arbeidsinspectie, *voordat* begonnen wordt met de officiële toetsing beoordeelt of de arbocatalogus ‘ontvankelijk’ is. De ontvankelijkheid wordt beoordeeld op basis van de vraag

- of het werkgebied goed is omschreven,
- welke ‘partijen’ betrokken zijn bij de opstelling van de catalogus, en of die partijen ook relevant zijn voor die sector, en of er ook belangrijke partijen ontbreken en
- of de arbocatalogus als zodanig ook beschikbaar is en bekend wordt gemaakt.

Als aan deze drie elementen is voldaan kan met de inhoudelijke toetsing worden begonnen. Als niet aan deze elementen wordt voldaan, bestaat de kans dat de Arbeidsinspectie de arbocatalogus terug stuurt.

Het komt voor dat er twijfels zijn over de kwaliteit van de Arbocatalogus. Dat kan voor de AI aanleiding zijn om met de sector te overleggen. Afhankelijk van de aard en het aantal van de opmerkingen van de Arbeidsinspectie kunnen de indieners zelf besluiten het document terug te nemen (om 'afwijzing' te voorkomen). Ter toelichting een paar praktijkvoorbeelden:

- De doelvoorschriften zijn niet uitgewerkt in concrete beheersmaatregelen. Men komt niet verder dan herhaling van wetgeving en benoeming van de gevaren; er is geen eigen invulling op maatregelniveau;
- Er wordt verwezen naar verouderde wetgeving of naar regels die gaan vervallen. Dit zal niet leiden tot afwijzing van de arbocatalogus, maar de Arbeidsinspectie zal de indieners wel vragen dit aan te passen aan de huidige wetgeving;
- Er wordt verwezen naar andere websites, zonder dat duidelijk is wat de relevantie van die website is voor het beheersen van betreffende risico, en zonder dat de indieners zelf het beheer voeren over de inhoud van de website waarnaar wordt verwezen;
- Het is niet duidelijk hoe de informatie over de arbocatalogus naar de eigen achterban in de sector wordt gecommuniceerd.

Indien gewenst kunnen sectoren de Arbeidsinspectie vragen om hun concept-catalogus informeel te toetsen. Daarbij worden dezelfde criteria gehanteerd. In zo'n voorstadium kan al aan het licht komen dat de catalogus nog verbetering behoeft of niet. Het resultaat van een informele toets wordt niet in een toetsbrief door de Arbeidsinspectie vastgelegd.

Hieronder worden de 4 genoemde criteria toegelicht.

1. Het werkgebied.

In de arbocatalogus moet worden omschreven voor welke sector de arbocatalogus geldt en welke bedrijven tot die sector gerekend worden. Soms is die beschrijving zeer gedetailleerd en – dus – uitgebreid.

Hieronder een voorbeeld uit de arbocatalogus van de handel:

In navolging van het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD) worden tot de ambulante handel gerekend: alle detailhandelsondernemingen die de verkoop van consumptiegoederen aan particulieren als hoofdfunctie uitoefenen en deze functie vanuit een marktkraam, verkoopwagen, grondplaats, standplaats op de openbare weg of vaartuig uitoefenen. In de statistieken zijn deze ondernemingen geregistreerd volgens de Standaard Bedrijfsindeling 1993, onder de codes: 5262 (Markt-

handel) en 5263 (Overige ambulante handel). Deze indeling houdt in dat winkels (inclusief rijdende winkels), postorderbedrijven, retailers en partyverkopers niet tot de ambulante handel worden gerekend.

De ambulante handel bestaat uit de volgende verkoopvormen of typen:

- *Warenmarkten*: een verzameling van kramen, verkoopwagens en grondplaatsen, van waaruit de toegelaten kooplieden detailhandel bedrijven. Een warenmarkt wordt met vaste regelmaat gehouden op een bepaald tijdstip op een bepaalde dag en moet zijn ingesteld krachtens een gemeenteraadsbesluit.
- *Solitaire standplaatsen*: standplaatsen op de openbare weg (buiten de markt), waar de ondernemers hun artikelen aan het publiek trachten te verkopen.
- *Braderieën*: winkeliersmarkten, meestal in een winkelstraat of -centrum, waaraan ook andere ondernemers kunnen deelnemen.
- *Venters*: ondernemers die met hun koopwaar langs de straten trekken en deze aan 'onbekend' publiek trachten te verkopen.
- *Parlevinkers*: handelaren te water die hun kopers vinden op schepen en andere vaartuigen.

De arbocatalogus van de uitgeverijen kan volstaan met een veel kortere omschrijving van de werkingsfeer:

Alle uitgevers die uitgeefactiviteiten uitvoeren en lid zijn van het Nederlands Uitgeversverbond of onder één van de genoemde cao's vallen onder de werkingsfeer. (Er worden dan een beperkt aantal cao's genoemd).

De arbocatalogus voor de bloemendetailhandel kent – ondanks de overlap met de cao – toch een uitgebreide beschrijving van de werkingsfeer.

Deze Arbocatalogus is speciaal bestemd voor de bloemdetailhandel in winkels. Hierbij wordt de werkingsfeer van de cao gevolgd: "Gespecialiseerde Detailhandel in Bloemen en Planten: ondernemingen waarvan meer dan 50% van de totale omzet bestaat uit de verkoop en/of aflevering van bloemen, planten en/of arrangementen aan de eindgebruiker. De onderneming is een gevestigde onderneming in een besloten ruimte die voor het publiek toegankelijk is, met name:

- *een zelfstandige winkel of verkoophal;*
- *een zelfstandig bloemenverkooppunt binnen een supermarkt of grootwinkelbedrijf, station, ziekenhuis of dergelijke ('shop in shop');*
- *een kiosk;*
- *een verkooppunt dat deel uitmaakt van een keten van bloemenverkooppunten (filiaal of franchise)".*

Voor ambulante handelaren in bloemen is de Arbocatalogus Ambulante Handel van toepassing.

Dit document is gericht op alle werkenden in de branche: werkgevers, werknemers (waaronder meewerkende gezinsleden, uitzendkrachten en vakantiekrachten) en zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers).

Het is aan sociale partners om het werkgebied van de arbocatalogus goed vast te leggen. Voor zover de werkingssfeer van de arbocatalogus helemaal overlapt met bijvoorbeeld die van één cao kan naar die cao worden verwezen. Anders moet een beschrijving worden gemaakt, zoals in het voorbeeld van de ambulante handel of de bloemendetailhandel is gedaan.

Het kan voorkomen dat de genomen maatregelen van de arbocatalogus ook van toepassing zijn op andere groepen dan alleen de werknemers van de eigen sector. Bijvoorbeeld vrijwilligers, leerlingen in een klas, of werknemers van andere sectoren. Dit laatste doet zich bijvoorbeeld voor in de sector Podiumkunsten, waar ook horecawerknemers hun werk verrichten. De maatregelen voor werknemers van een andere sector krijgen pas formele status voor die werknemers als sociale partners van die andere sector ook als ‘partij’ betrokken zijn geweest bij de opstelling van de arbocatalogus. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de ondertekening van de arbocatalogus door die partijen.

In het voorbeeld van de Podiumkunsten was dat niet gebeurd. Dat was voor de Arbeidsinspectie aanleiding om in de toetsbrief te vermelden dat zij de maatregelen voor het horecapersoneel niet als ‘referentiekader’ hanteren.

Met andere woorden: als de vertegenwoordigers van die andere sector niet als partij optreden in de arbocatalogus heeft het geen zin om hierover uitspraken te doen.

2. De partijen

In de toetsing checkt de Arbeidsinspectie of de ondertekenaars van de arbocatalogus de werkgevers en werknemers in die sector vertegenwoordigen. Daarbij wordt nagegaan of die partijen formeel toegang hebben tot de sector, bijvoorbeeld omdat ze partij zijn bij de cao uit die sector. Over het algemeen is het aan sociale partners zelf om te bepalen wie de arbocatalogus ondertekenen. Naast het formele aspect van de toetsing is het belangrijk om ook vanuit de optiek van ‘draagvlak’ voor de arbocatalogus te bezien welke partijen ingeschakeld moeten en kunnen worden. In geval van twijfel over de vertegenwoordiging van de opstellers in het beschreven werkgebied kan de Arbeidsinspectie de Stichting van de Arbeid om advies vragen.

3. De beschikbaarheid

De arbocatalogus is een instrument dat voor alle bedrijven in het beschreven werkgebied van belang is. Daarom moet die arbocatalogus in principe ook toegankelijk zijn voor alle belanghebbenden. Dat zijn in het kader van de toetsing alle werkgevers en alle werknemers in de sector. De werkgevers en hun OR hebben vanuit beleidsmatige invalshoek belang bij directe toegang tot de arbocatalogus. De Arbeidsinspectie toetst ook of de werknemers van de sector kosteloze toegang tot de arbocatalogus kunnen krijgen.

De vorm waarin die toegankelijkheid wordt georganiseerd is een aangelegenheid van sociale partners. Daarvoor bestaan geen vormvoorschriften. Als alle be-

drijven op internet zijn aangesloten is dat natuurlijk een voor de hand liggend middel om de toegankelijkheid te regelen. Maar in sommige sectoren wordt ervoor gekozen om een papieren versie van de catalogus aan te bieden, al of niet in combinatie met een digitale versie. In de podiumkunsten is ervoor gekozen om naast verspreiding van een cd-rom onder alle bedrijven een beknopte folder onder alle werknemers te verspreiden. In die folder worden de hoofdpunten van de arbocatalogus toegelicht.

Naast de toegankelijkheid van de arbocatalogus wordt ook gekeken naar de manier waarop de sector over de arbocatalogus wordt geïnformeerd.

4. Relatie met doelvoorschriften.

Toetsing van de inhoud van de arbocatalogus is feitelijk het belangrijkste onderdeel. Dit onderdeel van de toetsing concentreert zich op de volgende vragen:

- a. is er sprake van 'strijdigheid' met wetgeving?
- b. Is de arbocatalogus 'volledig'?
- c. Staan er fouten in de arbocatalogus?
- d. Is de 'arbeidshygiënische strategie' op de juiste manier toegepast?

Ad.a. Van 'strijdigheid' kan sprake zijn als de doelvoorschriften uit de wet verkeerd worden vertaald in middelen die niet zullen leiden tot het bereiken van het beschermingsniveau dat is aangegeven in het doelvoorschrift. Bij een wettelijk voorschrift kan er geen sprake zijn van een 'aanbeveling' van de kant van sociale partners. Het voorschrift *moet* immers opgevolgd worden.

Ad.b. Voor het beantwoorden van de vraag naar 'volledigheid' wordt gekeken naar de samenhang in de tekst. Als er een beleidscyclus wordt aanbevolen voor een bepaald risico dan is het zaak om die cyclus ook volledig te beschrijven en dus geen onderdelen weg te laten.

Andere vraag die beantwoord wordt is hoe de onderwerpen van de arbocatalogus zich verhouden tot het totaal pakket aan risico's dat voor de sector kenmerkend is. De Arbeidsinspectie zal hierbij gebruik maken van haar kennis van die sector, en van de branchebrochures van de AI.

Ad.c. Er is sprake van 'fouten' als er bijvoorbeeld ondeugdelijke verwijzingen in de arbocatalogus staan. Er wordt verwezen naar onderdelen van wetgeving, die niet (meer) van toepassing zijn, naar regels die al vervallen zijn verklaard of anderszins. Dit geeft ook de noodzaak aan voor sociale partners om tijdens de looptijd van een arbocatalogus goed in de gaten te houden of zich tussentijdse wetswijzigingen voordoen.

Ad.d. De 'arbeidshygiënische strategie' is in de Arbo-wet verankerd. Artikel 3 van de wet schrijft voor om in de aanpak van arbeidsrisico's allereerst te streven naar preventie: dat wil zeggen naar het elimineren van een risico. Als dat 'redelijkerwijs' niet kan, kan worden gekeken naar mogelijkheden van maatregelen

waarbij alle werknemers bescherming krijgen. En als dat ‘redelijkerwijs’ ook niet kan kan worden overgegaan tot het aanbieden van persoonlijke beschermingsmiddelen. De Arbeidsinspectie kijkt hierbij naar wat volgens de Stand der wetenschap en stand der techniek gangbaar en redelijk is.

De Arbeidsinspectie toetst of deze strategie in de arbocatalogus op een goede manier is toegepast. In principe moet dit bij de aanpak van alle risico's terug te vinden zijn.

De diepgang van de toetsing is mede afhankelijk van de complexiteit van de onderwerpen en de wijze waarop de indieners die onderwerpen behandelen. Het kan zijn dat er sprake is van gecompliceerde arbeidsrisico's.

Vanwege het grote belang van dit deel van de toetsing kan er aanleiding zijn om tussentijds met de indieners te overleggen. Daarin kan de AI aan de sector vragen om bepaalde delen van de arbocatalogus toe te lichten, aan te passen of te wijzigen, omdat ze zich anders gedwongen ziet de arbocatalogus af te wijzen!

Tot slot: wijzigingen in de arbocatalogus.

Het kan zijn dat sociale partners wijzigingen in een getoetste arbocatalogus willen aanbrengen. Dit omdat er wetwijzigingen zijn opgetreden, omdat de ‘stand der wetenschap en professionele dienstverlening’ vernieuwd is, omdat men in de eerste arbocatalogus niet alle risico's had beschreven of omdat zich nieuwe risico's voordoen.

Feitelijk is er dan sprake van een nieuwe arbocatalogus. Van belang is in elk geval om die wijzigingen ook ter toetsing voor te leggen aan de AI. Het verdient dan aanbeveling om de arbocatalogus als geheel weer ter toetsing voor te leggen, waarbij de nieuwe onderdelen zichtbaar in het bestaande document worden ingebracht. Voordeel van een toetsing van de vernieuwde arbocatalogus is dat kan worden beoordeeld of en hoe die veranderingen samenhangen met de eerste opzet van de arbocatalogus.

2.4. De procedure van de toetsing

De procedure van de toetsing ziet er als volgt uit:

- a. partijen verzoeken de AI schriftelijk om hun arbocatalogus te toetsen
- b. de Arbeidsinspectie bevestigt de ontvangst en geeft in een brief aan hoe de vervolprocedure er uit ziet
- c. de Arbeidsinspectie toetst (zie 2.3.)
- d. de Arbeidsinspectie schrijft een toetsingsbrief, waarin de resultaten van de toetsing staan vermeld
- e. de arbocatalogus wordt toegevoegd aan de lijst op www.arboportaal.nl .
- f. de arbocatalogus wordt opgenomen in de Verzamelbeleidsregel in de Staatscourant.

Deze procedure wordt in sommige gevallen vooraf gegaan door een zogenaamde 'informele toetsing', waarbij dezelfde toetscriteria worden gehanteerd. De sector en de AI overleggen in dat geval of en in hoeverre de concept-arbocatalogus 'toetsrijp' is. In die informele stap kunnen Arbeidsinspectie en de sector relevante informatie uitwisselen. Formeel maakt deze stap echter geen deel uit van dit proces.

In tijd gezien moet voor de afwerking van de stappen a t/m e een tijdsbestek van minimaal vier maanden gerekend worden. De Arbeidsinspectie streeft er naar om binnen maximaal 10 weken de toetsing uitgevoerd te hebben. Of dat gerealiseerd wordt is afhankelijk van de complexiteit en kwaliteit van de arbocatalogus. Als in het eerste concept vele wijzigingen nodig zijn om te komen tot een 'toetsrijpe' arbocatalogus kan dat ook veel tijd vergen. In zo'n geval deelt de Arbeidsinspectie mee dat de procedure 'bevroren' wordt. De sector heeft dan alle tijd om te overleggen over de wijzigingen.

Na de toetsing van maximaal 10 weken is het de plaatsing in de Staatscourant die de nodige tijd vergt. Om de twee maanden wordt in de Staatscourant een update gegeven van de Arbocatalogi.

De toetsingsbrief is de formele afronding van de inhoudelijke toetsing. Er zijn drie mogelijkheden voor het eindresultaat van de toetsing. De arbocatalogus wordt 'afgekeurd', de arbocatalogus wordt gedeeltelijk goedgekeurd of de arbocatalogus wordt helemaal goedgekeurd.

In alle gevallen wordt het besluit van de Arbeidsinspectie in de brief toegelicht. Als de catalogus wordt afgewezen door de Arbeidsinspectie staat de sector niets anders te doen dan een nieuwe arbocatalogus in te dienen. In die nieuwe versie moeten de punten van kritiek van de Arbeidsinspectie zijn verwerkt.

Als de arbocatalogus gedeeltelijk wordt goedgekeurd staat in de toetsingsbrief gedetailleerd beschreven welke onderdelen wel en welke niet door de toetsing zijn gekomen.

Het kan ook zijn dat de Arbeidsinspectie in de toetsingsbrief een aantal opmerkingen en adviezen beschrijft ter verbetering en verduidelijking van de arbocatalogus. Het is aan de sector om te bepalen wat er met deze adviezen en/of opmerkingen gebeurt. Het kan zijn dat ze pas worden meegenomen als de arbocatalogus wordt herzien. Het kan zien dat ze per omgaande worden gerealiseerd. Het kan ook zijn dat de sector een andere conclusie trekt.

Het is hoe dan ook van belang om aan de Arbeidsinspectie te laten weten wat de sector doet met die adviezen of opmerkingen in de toetsingsbrief.

Als de arbocatalogus goedgekeurd is dan wordt deze toegevoegd aan de lijst van de getoetste Arbocatalogi op www.arboportaal.nl. Daarmee krijgt iedereen in Nederland (met een internetverbinding) de mogelijkheid om inzage te krij-

gen in die arbocatalogus. Medio februari 2009 zijn er 27 arbocatalogi van 25 verschillende sectoren op de lijst geplaatst.

Tot slot wordt de arbocatalogus opgenomen in de Verzamelbeleidsregel. Alle goedgekeurde Arbocatalogi worden daarin op termijn opgenomen. In de Staatscourant, waarin de mededeling over de goedgekeurde arbocatalogus staat, wordt ook meegedeeld welke beleidsregels voor de betreffende sector zijn ingetrokken³. Deze mededeling is natuurlijk voor de gehele sector van belang en dus is het raadzaam om die mededeling in de Staatscourant goed in en met de sector te communiceren.

Naast de ingetrokken beleidsregels wordt in de Staatscourant ook meegedeeld welke risico's worden behandeld, wat de looptijd is (indien de opstellers dat zelf nader hebben bepaald), en wanneer de catalogus is goedgekeurd.

Met de publicatie in de Staatscourant is het hele proces doorlopen en vanaf dat moment geldt de arbocatalogus ook formeel als referentiekader voor de inspectie. Daarna gaat de Arbeidsinspectie nog bezien of het noodzakelijk is om de branchebrochure te herzien, waarbij de arbocatalogus als leidraad voor de herziening wordt gebruikt.

2.5. De arbocatalogus als referentiekader.

Nadat de arbocatalogus in de Staatscourant is toegevoegd aan de verzamelbeleidsregel kan deze bij de inspecties worden gebruikt als referentiekader. Al eerder is er op gewezen dat dit niet betekent dat de arbocatalogus onderdeel van de wet wordt. Integendeel: de arbocatalogus is en blijft onderdeel van het “private bestel”. De wetgeving is het deel dat onder verantwoordelijkheid van de overheid wordt vastgesteld, het publieke deel. De handhaving vindt plaats op basis van dit publieke gedeelte. In die handhaving kan wel *verwezen* worden naar het private deel. Hoe dat in zijn werk gaat wordt hieronder toegelicht.

Voorafgaand nog dit: bij alles wat hieronder gezegd wordt over de rol van de arbocatalogus moet bedacht worden dat de kern van de Arbowet in 2007 niet is veranderd. En die kern is dat de individuele werkgever verantwoordelijk is en blijft voor naleving van de Arbo-wet, en –dus- voor het realiseren van de voorschriften op het gebied van veiligheid en gezondheid. Het bestaan van een arbocatalogus voor zijn onderneming ontslaat de werkgever dus niet van de plicht om steeds weer na te gaan of de maatregelen uit de arbocatalogus één op één kunnen en moeten worden toegepast.

Onderstaande voorbeeld moge dit verduidelijken: in de arbocatalogus voor sector X is een pakket maatregelen opgenomen voor het werken met of bij machine Z (een machine die veelvuldig wordt gebruikt in de sector). De maatregelen

³ Als bijlage is de eerste vermelding van de verzamelbeleidsregel uit de Staatscourant in deze publicatie opgenomen. Zie pagina 79.

zijn bedoeld om de werknemers te beschermen tegen lawaaioverlast. Eerdere onderzoeken en testen hebben aangetoond dat met het toepassen van de maatregelen het vereiste beschermingsniveau (< 80 DbA) wordt gerealiseerd. In één van de ondernemingen uit de sector staan echter vijf van die machines in een loods. En in die situatie zijn de maatregelen van de arbocatalogus niet afdoende. In dit voorbeeld wordt duidelijk dat de betrokken werkgever aanvullende maatregelen moet toepassen.

Hieronder volgt een beknopte beschrijving van 4 mogelijke praktijksituaties, die zich in de toekomst kunnen voordoen.

Situatie 1: *de werkgever volgt de maatregelen van de arbocatalogus.*

Met de toepassing van die maatregelen wordt voldaan aan de wettelijke verplichting. De wettelijke verplichtingen worden nageleefd. Handhaving hoeft niet plaats te vinden.

Situatie 2: *de werkgever volgt de maatregelen van de arbocatalogus, maar voldoet niet aan de regelgeving.*

Dit doet zich bijvoorbeeld voor als de stand der techniek, die in de Arbocatalogus is gehanteerd, is verouderd. In deze situatie ligt de bewijslast voor de “overtreding” bij de Arbeidsinspectie. Deze situatie kan leiden tot een “eis tot naleving” (art. 27 van de Arbo-wet), waarin een invulling wordt gegeven van het betreffende doelvoorschrift en waarin wordt aangegeven waarom het volgen van de maatregelen van de arbocatalogus onvoldoende is.

Als er sprake lijkt te zijn van een probleem dat zich vaker voor kan doen zal de Arbeidsinspectie contact opnemen met de opstellers van de arbocatalogus.

Situatie 3: *de werkgever pakt risico's die wel in de arbocatalogus worden behandeld, niet aan.*

Ook hier ligt de bewijslast voor de ‘overtreding’ bij de Arbeidsinspectie. Deze overtreding zal gevolgd worden met een ‘waarschuwing’, waarin verwezen wordt naar de maatregelen van de arbocatalogus.

Situatie 4: *de werkgever wijkt af van de arbocatalogus bij de aanpak van bepaalde risico's.*

Hier is de bewijslast in eerste instantie voor de werkgever om aan te tonen dat hij wel het beschermingsniveau van de wet en van de arbocatalogus realiseert. Als dat het geval is voldoet hij aan de regelgeving en volgt er geen handhaving.

Mocht de werkgever er niet in slagen om aan te tonen dat hij aan de regelgeving voldoet dan is de bewijslast bij de Arbeidsinspectie en volgt er een ‘eis tot naleving’. In die eis wordt aangegeven waarom de aanpak van de werkgever onvoldoende is en kan worden verwezen naar de arbocatalogus als oplossing voor de overtreding.

Tot slot: contacten tussen sector en Arbeidsinspectie.

Uit bovenstaande wordt ook duidelijk dat met het afronden van het sectoroverleg en de toetsing van de arbocatalogus door de Arbeidsinspectie het werk rond de arbocatalogus niet af is. Steeds weer zullen zich situaties voordoen die aanleiding kunnen zijn voor aanpassing of verandering van de arbocatalogus. Het is van belang voor degene, die verantwoordelijk zijn voor de inhoud van de arbocatalogus om bij grotere, ingrijpende wijzigingen de arbocatalogus opnieuw ter toetsing aan te bieden. Voorafgaand aan grote inspectieprojecten, treedt de Arbeidsinspectie in contact met de sectorpartijen. De naleving van de maatregelen uit de arbocatalogus kan dan onderwerp van gesprek zijn.

(foto: Joyce van Belkom)

BIJLAGE

De eerste verzamelbeleidsregel

Besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 7 november 2008, nr. ARBO/A&V/2008/14423, tot vaststelling van een beleidsregel met betrekking tot arbeidsomstandighedencatalogi (Beleidsregel arbocatalogi)

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Besluit:

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze beleidsregel wordt onder arbocatalogus verstaan: schriftelijke afspraken tussen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in een branche, bedrijfssector of op landelijk niveau, waaronder begrepen de overheid, waarin maatregelen of voorzieningen ter voorkoming of beperking van arbeidsrisico's zijn vastgelegd betreffende de wijze waarop in die bedrijfssector of branche dan wel op landelijk niveau ken worden voldaan aan bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet gestelde doelvoorschriften.

Artikel 2 Toetsing

Arbocatalogi op branche, sectoraal of landelijk niveau kunnen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden getoetst waarbij de volgende criteria worden gehanteerd:

- Is beschreven voor welk werkgebied (branche/bedrijfssector/landelijk) de catalogus bedoeld is;
- Vertegenwoordigen de opstellers de werkgevers en werknemers in die branche/bedrijfssector of op landelijk niveau;
- Is de catalogus beschikbaar en kenbaar voor werkgevers en werknemers in die branche/bedrijfssector of op landelijk niveau;
- Kan met behulp van een quick scan (is het begrijpelijk, logisch en niet in strijd met de Arbeidsomstandighedenwetgeving) in redelijkheid worden aangenomen dat met navolging van een arbocatalogus invulling wordt gegeven aan de desbetreffende (doel-)voorschriften gesteld bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet.

Artikel 3 Getoetste arbocatalogi/buitentoeppassingverklaring Beleidsregels arbeidsomstandighedenwetgeving

Aan de vermelde (doel-)voorschriften gesteld bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet wordt voor de hierna genoemde branches, bedrijfssectoren of op landelijk niveau voldaan als voor de daarin vermelde risico's op het gebied van de arbeidsomstandigheden gebruik wordt gemaakt van onderstaande arbocatalogi.

De beleidsregels uit de Beleidsregels Arbeidsomstandighedenwetgeving, die betrekking hebben op de vermelde risico's op het gebied van de arbeidsomstandigheden zijn voor de genoemde branches, bedrijfssectoren of op landelijk niveau niet van toepassing.

Branche/Bedrijfssector	Voorschriften Arbeidsomstandighedenwetgeving	Risico's op gebied van arbeidsomstandigheden	Arbocatalogus Datum toetsbrief AI Einddatum catalogus	Buitentoeppassingverklaring Beleidsregels Arbeidsomstandighedenwetgeving
Metaalbewerking en Metaaltrik	Arbobesluit artikelen 4.10, eerste lid, 4.3, aansl., derde en vierde lid, 4.4, 4.16, 4.17 en 4.18, hoofdstuk 2, afdeling 1 Arbobesluit, artikelen 3.01, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, eerste en tweede lid, en 4.7	Lasrook	Arbocatalogus (bedomest) Lasrook 23 september 2007 31 maart 2010	4.1e-5 Doeltreffende maatregelen bij blootstelling aan rook als gevolg van lassen, gieten, plaatstrijken en solderen van metaal 4.6-3 eerste lid, onder a, 3 ^e en veerde; derde en vierde lid Voorkomen van ongewenste gebruiksvoorwerpen en deurmen gevaarlijke stoffen.
	Arbobesluit artikelen 6.7, eerste lid, 6.8, derde, sevend en negende lid	Schadelijk geluid	Verbetenschakel oplossin- dijem 1 april 2008	Verbeterschakel geluid 1 april 2008

Branché/Bedrijfssector	Voorschriften Arbeidwetgeving	Fysisch op gebied van arbeidsomstandigheden	Arbocatagolus Datum Toetsbrief Al Eindhout catalogus	Buitenopassingsvencakte Beelderegele Arbeidsomstandigheden-wetgeving
Schoonmaak en Glazenwasserbranche	Arbeidwet artikelen 1, 3, 8, eerste tot en met derde lid, 18 Arbeidsluit artikelen 2.15, 3.5d, 3.16, 4.1c, 4.2, eerste tot en met vierde lid, 4.3 derde lid, 4.4, eerste tot en met vijfde lid, 4.5, eerste en tweede lid, 4.18, 4.85, 4.87b, 4.83 vijfde, zesde, achtste en negende lid, 4.91 eerste en derde lid, 4.95, 4.97, 4.109, 5.2 tot en met 5.5, 6.7, 6.8, 7.2 tot en met 7.9, 7.9, 7.11a, 7.13 tot en met 7.15	Fysieke belasting, biologische agentia, gevaarlijke stoffen, werken op hoogte, psychosociale belasting (ongewensd geluid), hoge drukkeuring, valgevaar, lawaai	Arbocatagolus Schoonmaak en Glazenwasserbranche 12 februari 2008 Aanvulling onderwerp 1 gading: 14 mei 2008	3.16 Voorzittingen bij vaigevon 7.4.4 Dugdelijkheid ladders
Nedertaridatidkerken	Arbeidwet artikel 3 on 3 Arbeidsluit artikel 2.15, 6.7, 6.8, negende derde, eenste, negende en tiende lid, 6.10, 6.11	Geuld	Arbocatagolus Nederlandt Orkoton Alleen gedeelte 'Geuld' 16 februari 2008 31 december 2008	6.7 Beeldelen en doordig mbeu van de lesaansvug 6.8 Vooorkomen d' bepenen vande hoosttelsting en schadelijk lawaai
Openbare bibliotheken	Arbeidwet artikel 3 Arbeidsluit artikelen 2.15, 5.2, 5.3, 5.4 en 5.5	Fysieke belasting en psychosociale arbeids belasting	Arbocatagolus Openbare Bibliotheken 3 april 2008	
Wetlijn en Antatodchem publiek Dienstavonting	Arbeidwet artikelen 3, 13 on 14 Arbeidsluit artikelen 2.15, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 5.11 on 5.12	Psychosociale belasting, fysieke belasting, verzvum (bijstand deskundige werknemers en hoastvenc regoling)	Arbocatagolus Wetlijn en Maatschepndelk Dienst yedening 16 mei 2008 16 mei 2011	5.1 Beeldelen en doordig mbeu en meulstier 5.2.2 Fysieke belasting in kinder-dagvervlijven 5.4.1a, derde lid Zittend werk
Jeugdtrid	Arbeidwet artikelen 13 on 14 Arbeidsluit artikelen 2.15, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 5.11 on 5.12	Psychosociale belasting, fysieke belasting, verzvum (bijstand deskundige werknemers en hoastvenc regoling)	Arbocatagolus Jeugdtrid 16 mei 2008 16 mei 2011	5.1 Beeldelen en doordig mbeu en meulstier 5.2.2 Fysieke belasting in kinder-dagvervlijven 5.4.1a, derde lid Zittend werk
Kinderopvang	Arbeidwet artikel 14 Arbeidsluit artikelen 2.15, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 5.11 on 5.12	Fysieke belasting, psychosociale belasting, verzvum (maastvenc regoling)	Arbocatagolus Kinderopvang 6 juni 2008 6 juni 2011	5.1 Beeldelen en doordig mbeu en meulstier 5.2.2 Fysieke belasting in kinder-dagvervlijven 5.4.1a, derde lid Zittend werk 5.3.1 Teken op bouwplaatsen
Randren	Arbeidwet artikel 3, eerste lid, onder l on artikel 5 Arbeidsluit artikelen 5.2, 5.3, 5.5, 5.11a (tot en met 5.11c)	Fysieke belasting en tillingen	Arbocatagolus Alho Sporen 19 juli 2008	
Gemeenten	Arbeidwet artikel 3 Arbeidsluit artikel 2.15	Psychosociale belasting, (agressie en geweld)	Arbocatagolus Agressie en geweld 8 juli 2008	
Groothandel in vis	Arbeidwet artikel 3 Arbeidsluit artikelen 1.42, 1.38, 2.15, 2.43, 3.2, 3.17, 4.10a, 4.10b, 5.2, 5.3, 5.9, 5.10, 5.11, 5.12, 6.10, hoofdstuk 6, afdeling 3 en artikelen 7.2, 7.3, 7.4, 7.11a, 7.18, 8.1, 8.2 en 8.3	lnter transport, fysieke belasting, werkdruk, en lawaai	Arbocatagolus Groothandel in vis, Productieschap Vis 19 augustus 2008	5.1, eerste tot en met vijfde lid Beeldelen en doordig mbeu en meulstier 5.1.1 Bescherming van oelen en peidstvermogen bij Beeldelen en doordig mbeu
Viesvervlijng	Arbeidwet artikelen 3, 5, 9 en 13 Arbeidsluit artikelen 1.42, 1.38, 2.15, 2.43, hoofdstuk 3, afdeling 1, artikelen 3.2, 3.11, 4.10a, 4.10b, 5.2, 5.3, 5.4, 5.11, 5.1, 6.2, 6.7, 6.10, hoofdstuk 5, afdeling 1 en 2, artikelen 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8, 7.11a, 7.13, 7.14, 7.15, 8.1, 8.2 en 8.3	Gladde vineren, kort cyclisch werk en verstress, machinetylghed, persoonlijke beschermingsmiddelen, fysieke belasting, werken in koude omgelingen	Arbocatagolus Viesvervlijng, Productieschap Vis 19 augustus 2008	7.3.2 Geek lthetd afkomstigen voor aluminium 7.3.4 Inventarise en evaluatie van gevoren van arbeidsmiddelen 8.2 Keuz van persoonlijke beschermingsmiddelen
Bloemende lillhaagel	Arbeidwet artikel 3 Arbeidsluit artikelen 2.15, 5.2, 5.3, 5.4 on 5.5	Psychosociale en arbeidsbelasting, fysieke belasting	Arbocatagolus yvord de gevastigde bloemrederlthandel 25 augustus 2008 25 augustus 2011	

Branchen/Bedrijfssector	Voorschriften Arbeidwetgeving	Risico's op gebied van arbeidsomstandigheden	Arbocatalogus Datum toetsbrief Al Eindexamen catalogus	Buitentoepassingverklarde Beleidsregels Arbeidsomstandigheden-wetgeving
Voorliggend kindwiel	Arbowet artikelen 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 14a, 15, 15a, 18 en 19 Arbobesluit artikelen 3.5c, 3.5f, 3.5g, 3.16, 4.1c, 4.6, 4.7, 5.2, 5.3, 5.4, 6.1, 6.2, 6.7, 7.2, 7.3, 7.4, 7.15, 7.23, 8.1, 8.2, 8.3 Arboregeling artikel 8.10	Inrichting arbeidsplaats, arbeidsmiddelen, fysieke belasting, algemene veiligheid, gevaarlijke stoffen, klimaat en geluid	Arbocatalogus VO 28 augustus 2008	3.16 Voorzettingen bij vaagvoer 7.4-4 Drugetijdsreid ladder 7.16 Noortstoverzetting
Gehandicaptenzorg	Arbowet artikelen 3, eerste lid, onder e, 5, eerste lid, 8, 9, derde lid en 18 Arbobesluit artikelen 1, 4.2, 2.15, 5.2 tot en met 5.5, 5.11, 5.12, 7.2 en 7.5 Arboregeling artikelen 5.1, 5.2 en 5.3	Fyschosoale arbeidsbelasting, fysieke belasting, arbeidsmiddelen	Prontje van Arbeid 18 september 2008	1.42, eerste lid onname Organisatie van de arbeid van zwangere werknemers; a) werknemers tijdens de lactatie 5.4-1a Zittend werk 5.1 Beeldschermactiviteit, apparatuur en mobiliteit
Waardebouw	Arbowet artikelen 3, eerste lid, onder f, 3, eerste tot en met vierde lid, 11, onder b en 44 Arbobesluit artikelen 2.10, 3.16, 4.23, vijfde lid, 4.48a, tweede lid, onder a, 4.56, vierde tot en met zevende lid, zesde tot en met tiende lid, artikel 7.4, 7.17a, 7.18b, 7.23, 7.25a, 7.23b, 7.23d, 8.1, 8.2 en 8.3	Valgevaar, geluid (lawaai), voerleiding	Arbocatalogus Werenbouw, 7 en 24 oktober 2008	3.16 Voorzettingen bij vaagvoer 6.7 Beoordelen en zo nodig inbrengen van de draaibank 6.8 Voorkomen of beperken van de blootstelling aan arbeidsluid geluid 7.4.4 Drugetijdsreid ladder 7.4.5 De kwaliteits en de constructie van steigers 7.4.6 Drugetijdsreid verklekken 7.28a Verkeer van personen in werkpakken 6.7 Beoordelen en zo nodig inbrengen van de draaibank 6.8 Voorkomen of beperken van de blootstelling aan schadelijk lawaai
Papier en karton	Arbobesluit artikelen 4.1c, eerste lid, onder f, h, i, j, k, l en h en hoofdstuk 8, afdeling 5	Opasmiddelen (agglut)	Arbocatalogus PKGV Industriële 8 oktober 2008	
Vielstallbouw	Arbowet artikelen 3, eerste lid, onder f, 8, eerste lid, 9 en 18 Arbobesluit artikelen 1.28, 3.2, 3.7, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 7.2, 8.1 en 8.2	Belastende werkhouding en werken in koude en/of vocht	Arbocatalogus voor vielstallbouw 29 oktober 2008	
Arbitaire handiel	Arbowet artikelen 3, tweede lid en 8 Arbobesluit artikel 2.15, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5 en 7.2	Fysieke belasting (tilen & dragen, vuren & reiken) en psychosociale arbeidsbelasting (agressie en geweld)	Arbocatalogus voor de ambulante handel 28 oktober 2008	

Artikel 4 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant, waarin het wordt geplaatst en werkt per arbocatalogus terug tot en met de in artikel 3 vermelde datum van de brief met de uitkomsten van de marginale toetsing van de Arbeidsinspectie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Artikel 5 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Beleidsregel arbocatalogi.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Den Haag, 7 november 2008

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
namens deze:
de Directeur-Generaal Arbeidsomstandigheden en Sociale Verzekeringen,
J.A.M. Hilgersom

TOELICHTING

Algemeen

Onderscheid publiek – privat

Uitgangspunt van de Arbeidsomstandighedenwet en -regelgeving is dat de overheid zich in het publieke domein zoveel mogelijk beperkt tot het vaststellen van doelen. In het private domein zijn sociale partners verantwoordelijk voor de invulling van de doelvoorschriften, dus de manieren waarop de doelen gerealiseerd kunnen worden. Dit kan gebeuren op het niveau van de individuele onderneming of op branche, sectoraal of landelijk niveau. De manieren van werken kunnen worden vastgelegd in een arbocatalogus waarin door sociale partners erkende middelen zijn beschreven waaruit een keuze gemaakt kan worden om aan de doelvoorschriften te voldoen.

Bestaande middelvoorschriften uit de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet), het Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit) en de Arbeidsomstandighedenregeling (Arboregeling) kunnen aan rol spelen bij het samenstellen van een arbocatalogus, evenals de thans bestaande en af te schaffen Beleidsregels Arbeidsomstandighedenwetgeving (Arbobeleidsregels).

Sociale partners zijn verantwoordelijk voor het tot stand brengen van een arbocatalogus. De vormgeving, inhoud en kenbaarheid van de catalogi behoren eveneens tot de verantwoordelijkheid van sociale partners¹.

Catalogi die voldoen aan de marginale toets worden vermeld in de onderhavige beleidsregel, dat geldt niet voor ondernemingscatalogi omdat deze geen algemene strekking hebben.

Door de vermelding van een arbocatalogus in deze beleidsregel wordt aangegeven dat er in beginsel van mag worden uitgegaan dat naleving van de door partijen in die arbocatalogus afgesproken middelvoorschriften zal leiden tot het voldoen aan de desbetreffende wettelijke verplichtingen. Hiermee wordt de verantwoordelijkheid daarvoor niet bij de overheid gelegd maar bij partijen zelf gelaten.

Inhoud arbocatalogi

In de arbocatalogi kunnen bijvoorbeeld normen worden opgenomen uit (wetenschappelijke) onderzoeken, leidraden, NEN-normen, brancherichtlijnen, convenanten, jurisprudentie, andere catalogi en de huidige Arbobeleidsregels. De Arbowet geeft aan dat werkgevers bij het beoordelen van de veiligheids- en gezondheidsrisico's rekening moeten houden met de recente inzichten in de wetenschap over deze risico's. De werkgever of zijn brancheorganisatie kan zich daarbij laten ondersteunen door interne of externe deskundigen.

Bij het treffen van maatregelen om de risico's te ondervangen, wordt de werkgever geacht maatregelen te nemen die overeenkomen met de algemeen erkende stand van de wetenschap en met de stand van de betreffende techniek in de betrokken bedrijfstak.²

Toetsing arbocatalogi

Aangezien partijen in staat worden geacht een professionele arbocatalogus op te stellen, vindt slechts een marginale toetsing plaats van een arbocatalogus op branche, sectoraal of landelijk niveau.

Referentiekader voor AI

De Arbeidsinspectie handhaaft op basis van de in de Arbowetgeving gestelde (doel-)voorschriften en normen. De arbocatalogi vormen voor de Arbeidsinspectie het referentiekader hierbij.

Een catalogus heeft de status van een handreiking voor het naleven van de wettelijke doelvoorschriften en heeft hiermee een vergelijkbare werking als de Arbobeleidsregels.

Indien een individueel bedrijf afwijkt van een catalogus, dient het bedrijf aan te tonen dat aan de doelvoorschriften in voldoende mate wordt voldaan door een adequaat veiligheidsniveau te bieden. Hiervan kan sprake zijn als het bedrijf op een gelijkwaardige of betere wijze aan de wettelijke voorschriften kan voldoen. In dit geval is het de verantwoordelijkheid van de Arbeidsinspectie om vast te stellen of in een concrete arbeidssituatie is voldaan aan de doelvoorschriften in de Arbowet en -regelgeving.

Vervanging van huidige beleidsregels

Er wordt van uitgegaan dat werkgevers en werknemers zo snel mogelijk invulling geven aan hun

¹ Kamerstukken II, 2005/06, 30652, nr. 3, lid. 7.

² Kamerstukken II, 2005/06, 30652, nr. 3, lid. 11.

verantwoordelijkheid om maatregelen en middelen vast te stellen waarop aan de publieke doelvoorschriften kan worden voldaan.

De bestaande Arbeidsregels zullen branche/sectorgewijs kunnen vervallen. Dit betekent dat zodra een arbocatalogus is getoetst en is opgenomen in de onderhavige beleidsregel, de desbetreffende Arbeidsregels niet meer van toepassing zijn voor de betreffende branche of sector. Dit is aangegeven in de laatste kolom van het schema in artikel 3.

Daarnaast geldt dat alle Arbeidsregels per 1 januari 2010 zullen worden ingetrokken.

Artikelsgewijs

Artikel 1

In dit artikel wordt voor de toepassing van deze beleidsregel een omschrijving gegeven van wat met de term arbocatalogus wordt bedoeld. In een arbocatalogus worden de verschillende methoden en oplossingen (middelen) beschreven die vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in een branche, bedrijfssector of op landelijk niveau samen hebben afgesproken om te voldoen aan doelvoorschriften in de arbeidsomstandighedenwetgeving. Het is aan werkgevers en werknemers in branches, bedrijfssectoren of op landelijk niveau om het initiatief te nemen tot het opstellen, vaststellen en bekendmaken van een arbocatalogus. Een arbocatalogus is een richtinggevend, praktisch en toegankelijk hulpmiddel, dat voor de werkgevers in een branche, bedrijfssector of op landelijk niveau mogelijkheden aanreikt om aan doelvoorschriften van de Arbeidwetgeving te voldoen en dat de afspraken weergeeft, die werkgevers en werknemers hierover samen hebben gemaakt².

Artikel 2

Arbocatalogi op branche, sectoraal of landelijk niveau kunnen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden getoetst. Deze toetsing heeft een marginaal karakter. Dit betekent dat beoordeeld wordt of het proces van totstandkoming goed is, gelet op de opstellers en de kenbaarheid. Daarnaast wordt door middel van een quick scan bekeken of met de arbocatalogus voldoende invulling wordt gegeven aan de doelvoorschriften in de Arbeidwetgeving.

Arbocatalogi kunnen ter toetsing ingediend worden bij de Arbeidsinspectie:

Arbeidsinspectie
De algemeen directeur
Postbus 11563
2502 AN Den Haag

Voor de arbocatalogi die voldoen aan de marginale toets wordt – indien mogelijk (soms is bijvoorbeeld een wachtwoord vereist) – een link geplaatst worden op de webpagina: www.arbopoortaal.nl

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

namens deze:

*de Directeur-Generaal Arbeidsomstandigheden en Sociale Verzekeringen,
J.A.M. Hilgersom.*

² Kennisatlas van de Arbeidsinspectie, 2009/08, 80662/nr. 8, bijl. 1.1.

ADRESSENLIJST

Onderstaande organisaties zijn vertegenwoordigd in de Commissie Begeleiding Arbocatalogi. De VSO maakt als waarnemer deel uit van de commissie.

Stichting van de Arbeid

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl

Vereniging VNO-NCW

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 070 - 3 490 349
F 070 - 3 490 300
E informatie@vno-ncw.nl

Kon. Ver. MKB Nederland

Brassersplein 1
Postbus 5096
2600 GB Delft
T 015 - 2 191 212
F 015 - 2 191 414
E redactie@mkbnl

Land en Tuinbouworganisatie Nederland

Bezuidenhoutseweg 225
Postbus 29773
2502 LT Den Haag
T 070 - 3 382 700
F 070 - 3 382 710
E secretariaat@lto.nl

Federatie Nederlandse Vakbeweging

Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam
T 020 - 5 816 300
F 020 - 6 844 541
E info@vc.fnv.nl

Christelijk Nationaal Vakverbond

Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht
T 030 - 7 511 100
F 030 - 7 511 109
E cnvinfo@cnv.nl

Vakcentrale voor middengroepen en hoger personeel MHP

Multatulilaan 12
Postbus 575
4100 AN Culemborg
T 0345 - 8 519 00
F 0345 - 8 519 15
E info@vc-mhp.nl

Verbond Sector werkgevers Overheid (VSO)

Postbus 20011
2500 EA Den Haag
T 070 - 426 65 94
F 070 - 426 66 53
E vso@minbzk.nl

LIJST MET RELEVANTE WEBSITES

FNV:

www.fnv.nl

www.arbobondgenoten.nl

CNV:

www.cnv.nl

www.veiligengezondwerken.nl

MHP:

www.vakcentralemhp.nl

VNO-NCW:

www.vno-ncw.nl (zie dossier arbeidsomstandigheden)

MKB:

www.arbo.mkb.nl

LTO:

www.lto.nl

StvdA:

www.stvda.nl

SZW:

www.arbeidsinspectie.szw.nl

www.arbo.nl

www.arboconvenanten.szw.nl

www.arbonieuwestijl.nl

www.arboportaal.nl

VSO:

www.vsowerkgevers.nl

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl
www.stvda.nl